

HKSCAN

Teemme elämästä maistuvampaa

- tänään ja huomenna

Kotitalalta

03/22

18

HERKUTTELU JA YHDESSÄOLO TUOVAT JOULUTUNNELMAN

9 UUSIA TAVOITTEITA SIKOJEN TEURASLAADULLE

14 BROILERUNTUVIKOT TARKASSA SYNNISSÄ

27 BIOKAASULAITOS PIENENTÄÄ NAUTATILAN HIILIJALANJÄLKEÄ

VARAA
15.-16.2.2023
kalenteristasi!

TULOSSA TUOTTAJASEMINAARI 2023 OLYMPIASTADIONILLA

Suomen legendaarisimmalla tapahtuma-areenalla luvassa HKScanin johdon puheenvuorot ja ajankohtaisia aiheita ruoantuotannon eri näkökulmista.

Ilmoittautuminen sekä lisätietoja tapahtumasta Sinetissä. Paikkoja on vain rajoitetusti – varaa omasi heti, sillä niistä kisataan takuulla!

Tervetuloa
Olympiastadionille –
#fiiliksentakia!

HKSCAN

Kuva: Stadion-säätiö / Sini Pennanen

ILOJA JA HUOLIA VUODEN VAIHTUESSA

KAHDEN HEIKON satovuoden jälkeen Suomen viljasato palautui tänä vuonna keskinkertaiseksi. Luken arvion mukaan viljasato on lähes 3,6 miljardia kiloa. Kotimainen käyttö on vajaa kolme miljardia kiloa, joten viljan pitäisi riittää. Kauran satoarvio on lähes viidenneksen kymmenen vuoden keskimääräistä satoa suurempi, ruissato taas on jäämässä lähes viidenneksen pienemmäksi. Ohrasato jäi arvion mukaan kymmenyksen keskimääräistä pienemmäksi.

Syyskylvöt ovat onnistuneet hyvin erityisesti Euroopan pohjoisella puoliskolla. Romaniassa, Bulgariassa ja Espanjassa on puolestaan kärsitty kuivuudesta. Syysvehnän alan ennustetaan EU:ssa olevan kaudella 2023/24 hieman viiden vuoden keskiarvon yläpuolella, ohran puolestaan hieman sen alle. Kuluva vuoden sadot olivat laajalti pettymys, joten odotukset vuodelle 2023 ovat jälleen korkealla. Niitä varjostaa kuitenkin lannoite-markkinan epävarmuus.

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee alkuperämerkintäasetuksen muuttamista kuluttajapakkauksissa, vaikka Euroopan komissio suhtautui nihkeästi jo edelliseen kansallisen asetuksen tiukentamiseen. Kuluttajilla pitää olla oikeus tietää, mistä ruoka tulee ja miten se on tuotettu. Alkuperämerkintävaatimusten laajentaminen yli EU-asetuksen minimitasoa on kuitenkin harvinaista. Poikkeuksia on tehty vain seitsemässä jäsenvaltiossa maidon osalta ja lihan osalta ainoastaan Suomessa ja Ranskassa.

Eläinten hyvinvointilain uudistus olisi kaikkien osapuolien näkökulmasta tärkeää saada voimaan. Lain tavoite, eläinten hyvinvoinnin edistäminen, on keskeisen tärkeä ja antaa perustan kaikille eläinten kanssa toimiville. Olemme mukana toimialan yhteisissä projekteissa kehittämässä keinoja sikojen, nautojen ja siipikarjan hyvinvoinnin arvioimiseksi esimerkiksi hyödyntämällä videokuva. Eläinten hyvinvointia parantavia toimintatapoja on lisäksi edistetty yhdessä lihantuottajien kanssa muun muassa sopimustuotannon käytännöissä.

Toisaalta lain voimaantulo merkitsi koko sikaketjulle nopeaa ja lisäkustannuksia aiheuttavaa muutosta kirurgisen kastraation poisjäämisen myötä. Tässä Suomi olisi edelläkävijä koko maailmassa. Muutoksen kaikkia vaikutuksia ei vielä tunneta. Tilannetta voisi verrata hännäntypistyskieltoon, joka tuli voimaan EU:ssa vuosituhaten alussa. Vaikka sekin uudistus oli eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta perusteltu, ei kieltoa valitettavasti noudateta edelleenkään isossa osassa muuta Eurooppaa. Siksi on tärkeää, että lakiuudistuksen yhteydessä varmistetaan suomalaisen tuotannon kilpailukyky tämän osalta.

Nyt joulun odotus on jo pitkällä ja tämä vuosi on ollut melkoinen monelle maatalousyritykselle ja -yrittäjälle. Toivon, että saatte jouluna ansaitusti levätä hetken sekä nauttia läheistenne ja ystävienne seurasta. Haluan kiittää kaikkia tuottajiamme hyvästä yhteistyöstä vuonna 2022. Toivottavasti ensi vuodesta tulee parempi!

Veli-Matti Jäppilä
Suomen eläinhankinnasta vastaava johtaja, HKScan

TOIVON, ETTÄ SAATTE
JOULUNA ANSAITUSTI
LEVÄTÄ HETKEN SEKÄ
NAUTTIA LÄHEISTENNE
JA YSTÄVIENNE
SEURASTA. HALUAN
KIITTÄÄ KAIKKIA
TUOTTAJIAMME
HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
VUONNA 2022.

Tietoa lajikirjon vahvistamisesta

Ruokavirasto on julkaissut Luonnon monimuotoisuus maatilalla -tietopakettin, joka sisältää käytännönläheistä tietoa luonnon monimuotoisuuden hyödyistä ja tunnistamisesta maatilalla, antaa apua tekemisen hetkiin sekä vinkkaa rahoitusmahdollisuuksista ja lisätiedon lähteistä. Oppaassa on kahdeksan teemaa: luonnonlaidunnus, alkuperäisrodut, pölyttäjät ja hyötyhyönteiset, monimuotoisuuspellot, maatilan kosteikot, arkipäiväiset monimuotoisuusteot, maaperän monimuotoisuus ja toimien kannattavuus tilalla.

Materiaalit löytyvät osoitteesta: ruokavirasto.fi/lumo

LÄHDE MUKAAN UUDISTAMAAN KOTIELÄINTILOJEN TYÖNANTAJAMIELIKUVAA!

Vastuullinen kotieläintuotanto - imago ja työvoima -hanke järjestää työpajoja sekä webinaaripäiviä, joissa kehitetään kotieläintilojen työnantajamielikuvaa yhdessä alan ammattilaisten ja muiden tilojen kanssa.

Kokonaisuus tarjoaa mahdollisuuden toimia alan edelläkävijänä sekä verkostoitua muiden kotieläintilallisten kanssa niin omassa maakunnassa kuin koko hankkeen alueellakin.

Keväällä vielä useampi työpaja ja hankkeen loppuseminaari 13.4.2023 Huittisissa.

Lue lisää: www.imagohanke.com

JAETAAN #RUOKAILOA SOMESSA

Seuraa, tykkää ja jaa:

 @HKHooKoo, @Kariniemen, @Kotitalta, @viamaailma

 @hk_fi, @kariniemenkotitila, @viamaailma

 @HKScanFinland

 HK Lihakoulu @HooKoo, Kariniemen Kotitila@Kariniemen, HKScan Oyj, HKScan agri

#hookoo #ainasuomalaistalihaa #lihantaitajat #ruokailoa #kariniemen #kariniemenkotitila #hkscanagrofood #ainakotimaista #vastuullisuusfakta, #viamaailma, #viakasvimaa

3	PÄÄKIRJOITUS	20	HKSCAN HUOLEHTII KOTIMAISESTA RUOANTUOTANNOSTA
4	VERKKOVINKIT	22	YDINTOIMINNOT KOROSTUVAT KUSTANNUSJAHDISSA
6	UUDET TAVOITTEET HAASTAVAT SIKAKETJUN KAIKKI LENKIT	24	KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA Millä edellytyksillä lihasikala saa ensi vuonna eläinten hyvinvointikorvausta?
9	LISÄÄ OPTIMAALISIA SIKARUHOJA TEURASLINJALLE	25	KUMPPANIVERKOSTO APUNA ZERO CARBON -TYÖSSÄ
10	HYVÄÄ KASVUA KUSTANNUSTEHOVALLA RUOKINNALLA	26	HIILIJALANJÄLKIRAPORTTI NAUDALLE AVAUTUI SINETTIIN
13	SÄHKÖMARKKINAN RISKEILTÄ VOI SUOJAUTUA	27	KOHTI PIENEMPÄÄ HIILIJALANJÄLKEÄ
14	MALLIKAS ALKU UNTUVIKOILLE	28	UUSI NAVETTA, SAMA VISIO - RUOKAA TARVITAAN AINA
16	HKSCANIN UUTUUDET ALKUVUOTEEN 2023	30	AJANKOHTAISTA
18	KINKKU UUNIIN HYVILLÄ MIELIN	32	YHTEYSTIEDOT

6

Teuraiden painohajonnan kutistamisesta tulee Anne ja Marko Onnelan uusi tavoite.

Kuva: Riitta Pietilä

10

Teemu Ylilammin sonnit kasvavat tasaisen varmasti rehuvuosien vaihtelusta huolimatta.

Kuva: Janne Viinanen

28

Navetan avajaiset Suopirtin tilalla loivat tulevaisuuden uskoa.

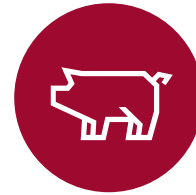
Kuva: Kirsi Viinanen

HKSCAN KOTITILALTA:

JULKAISIJA: HKScan, PL 50, 20521 Turku, puh. 010 570 150, www.hkscanagri.fi • PÄÄTOIMITTAJA: Veli-Matti Jäppilä • TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ: Mikaela Chaigneau • TOIMITUSSIHTEERI: Raila Aaltonen • TOIMITUSKUNTA: Päivi Anttila, Heikki Aro, Ulf Jahnsson, Harri Jalli, Ulla Ketola, Marja Siltala, Olli Paakkala, Riitta Pietilä, Jarmo Seikola, Sami-Jussi Talpila, Eija Talvio, Nina Vanhapelto, Katja Vättö • TAITTO: Päivi Liikamaa • PAINO: Edita Prima Oy • ISSN 2242-153X (painettu), ISSN 2242-1548 (verkko) • Osoitelähde: HKScan tuottajarekisteri • Osoitteenmuutokset: elainhankinta@hkscan.com • KANNEN KUVA: HKScan

Optimisan tuottamisen edellytykset ovat tiedossa, nyt kaikkien ketjun osapuolten genetiikasta hankintaan pitää työskennellä sen eteen, Marko Onnela sanoo. Ketjun kaikissa vaiheissa pitää olla myös rahallisia kannustimia tavoitteen saavuttamiseksi.

UUDET TAVOITTEET HAASTAVAT SIKAKETJUN KAIKKI LENKIT

Loimaalaiset Marko ja Anne Onnela ovat laajentaneet sianlihan tuotantoa määrätietoisesti ja maltilla. Samalla päättävyydellä he suhtautuvat HKScanin tavoitteeseen lisätä ihanteellisten teurassikojen osuutta myynneissä.

TEKSTI: RAILA AALTONEN

HKSCAN OTTAA lihasian hinnoitteluun lähi-kuukausina portaittain käyttöön erilaisia kannustimia, mutta myös vähennyksiä. Tällä pyritään kaventamaan teuraiden painohaitaria ja vähentämään rasvaisuutta. Marko ja Anne Onnela aikovat tehdä parhaansa, ja samaa he toivovat ketjun muiltakin osapuolilta porsastuotannosta teurastamon logistiikkaan.

Markon mukaan siantuotannon yhteistyöryhmässä on pohdittu paljon sitä, miten Optimisika-uudistus viedään läpi kaikille reilulla tavalla. Hän vertaa edessä olevaa haastetta Rubikin kuution, jossa kaikki sivut pitää saada toivottuun asentoon.

Optimisan kriteereihin sopii jo nyt noin 40 prosenttia tilan tuottamista teuraista. Marko Onnela tietää, että muutoksia saadaan aikaan vain pitkäjänteisyydellä ja ehdottaa, että tavoitteet otetaan työn alle yksi kerrallaan.

”Aloitetaan painosta ja keskitytään siihen

2–3 kuukautta. Kun liian isot siat on saatu pois, otetaan lihakuus luopin alle, määritellään sen arvo ja kannustimet. Yhteistyöryhmää ja tuottajia tarvitaan apuna muokkaamaan hinnoittelua niin, että uudistus toimisi myös käytännössä.”

”Tavoitteen saavuttamisessa on monta liikkuvaa palikkaa ja jokaisen on tehtävä osansa. Viime aikoina jokaisella on palanut

”MEIDÄN TÄRKEIN TYÖ ON
HAVAINNOIDA ELÄIMIÄ
JA PUUTTUA ONGELMIIN.
JOS HYLTY NOUSEVAT,
ON TSEMPATTAVA VIELÄ
ENEMMÄN.”

pääomia ja on tullut koko ketjun aika toimia”, Marko pohtii siantuotannon viimeaikaisia vaikeuksia.

LIHASIKALA HIOO STRATEGIAA

Markon ja Annen mukaan lihasikalassa voidaan vaikuttaa eniten painoihin ja hylkäykseen. He ovat aina pyrkineet tuottamaan selaista sikaa, joka on HKScanin jalostusprosessin ja tuoteiston näkökulmasta kannattavinta. Se vaatii tasapainoilua teurasmyynneissä.

”Strategianamme on ollut painottaa myyntejä kärkevälin yläpäähän, sillä isoista tulee paras kate. Nyt ylipainoisten vähentämiseksi isoimpien osuutta pitäisi saada alas. Noin viisi prosenttia teuraista on alle 80-kiloisia. Alipainoisten vähentäminen on vaikeampaa, kaikki siat eivät vaan kasva”, Anne miettii.

Sikalasta lähtee teuraskuorma joka viikko. Myytyjen sikojen painoa ja hylkäyksiä

Kuva: Riitta Pietilä

TILA
Maatila Onnela Oy, Alastaro (Loimaa), Marko ja Anne Onnela, lapset 14, 16 ja 18 vuotta

LIHASIKALAT
Vanhassa yksikössä 1300 paikkaa, 2018 valmistuneessa yksikössä 680 paikkaa
Osakkuus Farmi Seppä Oy:ssä, joka pyörittää 960-paikkaista lihasikalaa vuokratilalla

VILJELYALA
260 ha, viljelyssä härkäpapu, rypsi, ohra, vehnä

TYÖVOIMA
Yksi palkattu työntekijä, joka hoitaa sikoja myös Farmi Sepällä

”Kalliimpi rehu maksoi itsensä, kun siat rauhoittuivat ja työ väheni. Sekä rehuhyötysuhde että lihaprosentti olivat hyviä.”

seurataan tarkoin. Lihaprosenttien jakaumasta tarkastetaan erityisesti alle 56:een jääneiden määrä.

”Meidän tärkein työ on havainnoida eläimiä ja puuttua ongelmiin. Jos hylty nousevat, on tsemppattava vielä enemmän ja huomattava ongelmat vielä aikaisemmassa vaiheessa.”

Painohajonnan hallitseminen aiheuttaa haasteita, kun sika kasvaa yli kilon päivässä. Noutojen pitää toimia sovitussa rytmissä ja aina samana viikonpäivänä. Liikkumavaraakin tarvitaan, muuten osuminen on kasvattajalle mahdotonta, Onnelat painottavat.

”Loppuviikon eläimet ilmoitetaan 10 päivää ennen noutoa, ja silloin viimeisimmän erän teurastietoja ei vielä ole käytettävissä. Jos sitten nähdään, että erässä oli paljon isoja, pitäisi voida ilmoittaa seuraavalle viikolle lisää”, antaa Marko haasteen logistiikalle.

PORSAIDEN LAATU LUO PERUSTAN

Välikasvatuksessa tapahtuneet asiat seuraavat porsaita niiden koko elämän: esimerkiksi purret hännät johtavat hylkäykseen teurastamolla. Myös polvien ihovaurioista seuraa helposti niveltulehdus myöhemmin. Pienet, huonosti kasvaneet porsaat taas alkavat usein nyppiä toisten häntiä aiheuttaen lisätyötä lihasikalassa ja lisäten osahylkäysten riskiä.

”Suoliston pitää kehittyä hyvin ja häntien pysyä kunnossa välikasvatuksessa, muuten lihasikala ei pysty hoitamaan omaa osaansa kunnolla. Erien tasakokoisuus on myös

tärkeää. Muita isommat porsaat ahmivat rehua muiltakin, jolloin lihaprosentti heikenee, vaikka rehu olisi sioille optimaalista”, Marko ja Anne toteavat.

Kokovaihtelua porsaissa on aina. Onnellassa on päädytty ottamaan 10 sian karsinoin alkuun 12 possua. Parin viikon jälkeen kerätään jokaisesta kaksi pienintä ja tehdään niistä oma ryhmänsä. Joskus he ovat koemielissä jättäneet kokolajittelua tekemättä.

”Näyttää siltä, että jos lajittelua ei tehdä, karsinaan jäävät isommat syövät enemmän rehua ja sitä kautta rasvoittuvat ja pienimmät eivät kasva toivotusti.”

”Jos tulopainot vaihtelevat 25 ja 45 kilon välillä, myyntirytmä on vaikea saada toimimaan ja epätasaisuus vaikuttaa lihaprosentteihin.”

Rehusta löytyy usein syy hännänpurenan alkamiseen lihasikalassa. Onnelan uudessa sikalassa ongelmia ilmeni, kun tiivisteen annostelumäärä heitelti. Sitten HKScanin lihasika-asiantuntija Riitta Pietilä ehdotti rehukokeilua, jossa seosten aminohappopitoisuudet, etenkin lysini, olivat tavanomaista korkeampia. Samalla ovr:n määrää pienennettiin 1-seoksessa, mikä paransi maittavuutta. Tila on jatkanut samoilla rehuilla myös kokeilun jälkeen.

”Kalliimpi rehu maksoi itsensä, kun siat rauhoittuivat ja työ väheni. Sekä rehuhyötysuhde että lihaprosentti olivat hyviä”, Marko kertoo.

Tavallisesti tulokset eivät näy yhtä nopeasti.

”Rehustuksen muutosten vaikutusta on seurattava rauhassa puoli vuotta tai vuosikin. Teuraserissäkin on eroja, joten yhden erän perusteella ei voi vielä sanoa mitään.”

TYÖSTÄ IRROTTAUTUMINEN TÄRKEÄÄ
Vanhan sikalan aikaan Marko ja Anne hoitivat työt kahdestaan. Vuonna 2012 he palkkasivat työntekijän, joka hoitaa siat arkisin sekä Onnelan sikaloissa että Farmi-Sepällä.

”Tämä tuotantovolyyymi mahdollistaa täydet työpäivät työntekijälle ja meille mahdollisuuden irrottautua välillä. Tässä iässä sitä alkaa ymmärtää, että itsellekin on oltava aikaa.”

Itse he kiertävät osat useimmiten toistamiseen työpäivän päätteeksi, sillä useampi silmäpari huomaa enemmän asioita sioista ja niiden oloista. Viikonloppuisin ja työntekijän lomapäivinä Onnelat hoitavat eläimet yhdessä molemmilla tiloilla.

Säännölliseen viikkorytmiin kuuluvat osatojen pesut työllistävät paljon, mutta urakkaa helpotetaan jakamalla työ useammalle tekijälle. Tyhjentyneet osat kastellaan parin tunnin välein aina paikalla oltaessa, ja annetaan sen liota kunnolla ennen pesua. Apua saadaan perheen nuorilta sopivaa korvausta vastaan.

”Logistiikalla on tässäkin tärkeä rooli, että eläimet saadaan ajallaan pois ja kaikki voidaan tehdä suunnitellusti”, Onnelat toteavat. ●

Olli Paakkala
Hankinta- ja kehityspäällikkö

Lisää optimaalisia sikaruhoja teuraslinjalle

HKSCAN ON MÄÄRITTÄNYT lihasian teurasruholle tuotantoprosessin kannalta optimaaliset kriteerit. OptimiSian teuraspaino on 84-91,9 kiloa, lihaprosentti vähintään 58 ja se on terve, eli ruhosta ei ole tehty lihapoistoja.

Teuraslaadun parantaminen on koko ketjun yhteinen asia. Se alkaa genetiikkavalinnoista ja emakon ja porsaiden suolistoterveystä ja päättyy lihasikojen ruokintaan ja teurasvalintaan. Joka osa-alueella on omat kehityskohteensa, jotka käyvät ilmi oheisesta kaaviosta.

Myös HKScanin pitää tehdä oma osuutensa: teurastusten tulee sujua suunnitelmien mukaan ja eläinvälityksen ja teuraslogistiikan toimia sovitussa rytmissä. Molemmista osa-alueista on kehitettävää.

Olemme asettaneet tavoitteemme kolmen vuoden päähän. Silloin OptimiSikojen osuuden pitäisi olla noin 50 prosenttia. Tämä toisi ketjuumme noin 100 000 optimisikaa lisää.

Tavoittelemamme 15 prosenttiyksikön kasvu optimaalisten ruhojen osuudessa parantaisi selvästi HKScanin kilpailukykyä ja toisi merkittävästi enemmän jaettavaa koko sikaketjulle.

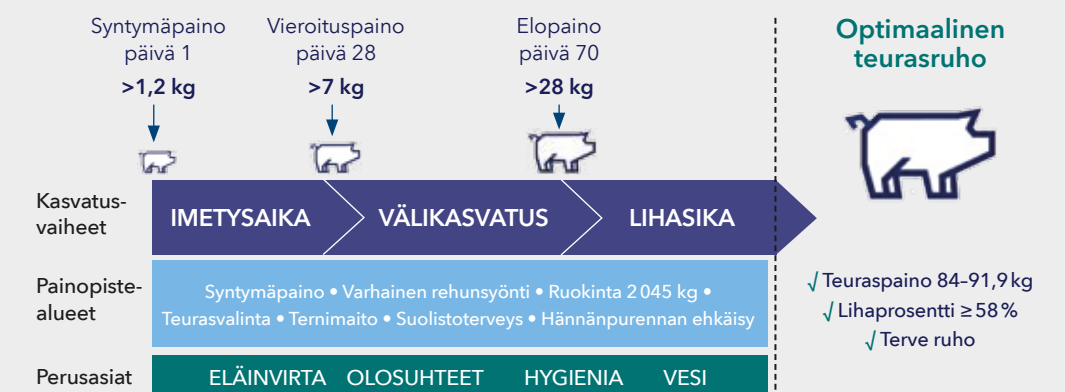
Yhtenä toimenpiteenä Finnpig ja HKScan testaavat ensi vuoden aikana uutta Tempo-isäkarjua noin 5 000 emakolla. Muutoksella haetaan ratkaisua lihasikojen suolistoterveysten sekä parempaa kestävyttä. Stressinsietokyvyn paraneminen veisi eläinten hyvinvointia eteenpäin ja auttaisi ehkäisemään hännänpurentaa entisestään.

Sikatuottajien kehitysryhmä on ollut aktiivisesti mukana rakentamassa ohjelmaa ja eri kannustimia tavoitteeseen pääsemiseksi. Ryhmässä on nähty tärkeänä edetä portaittain ja lähteä liikkeelle niistä osatavoitteista, joihin on mahdollisuus vaikuttaa nopeasti. Tällainen on esimerkiksi paino. Painotavoitteen saavuttamisessa oleellista on teurasvalinta, teurastusten sujutus ja logistiikan oikea-aikaisuus.

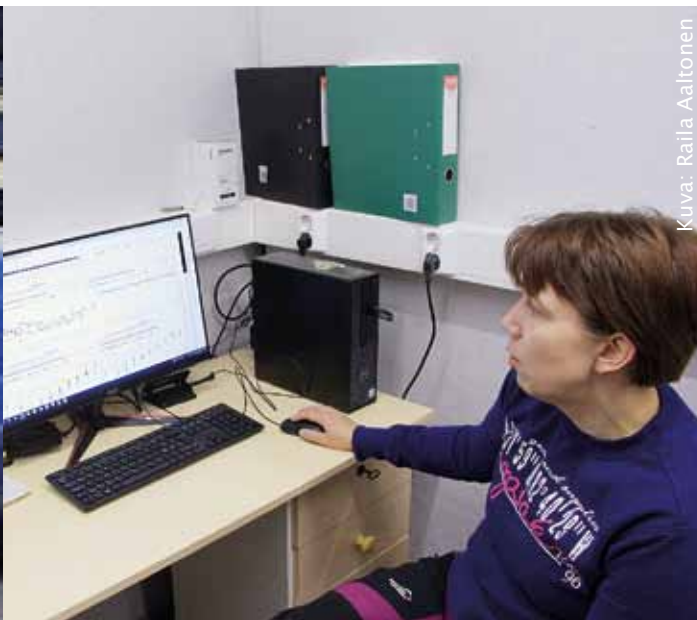
Uudenlainen karjuaines ja eläinten ruokintamuutokset tuovat apua pitkällä tähtäimellä. Rinnalla on vietävä useita tekijöitä samanaikaisesti, jotta tulevaisuuden tavoitteisiin päästään.

Tulemme rakentamaan hinnoittelumme OptimiSika-tavoitetta tukevaksi erilaisen kannustimien ja joissakin tapauksissa myös vähennysten avulla. Optimaalisten ruhojen osuuden lisääminen parantaa tuotteidemme laatua ja tilityskykyämme. Se tuo myös parannusta eläinten hyvinvointiin. Kaikki voittavat, kun ruhojen laatu paranee. ●

SIKOJEN JA PORSAIDEN LAADUN PARANTAMINEN

Oikeanlainen ruokinta ja rehun käyttö ovat nousemassa uudistuksen myötä päiväkasvua tärkeämmäksi mittariksi lihasikalassa. Korkean lihaprosentin ja pienen painohajonnan merkitys korostuu.

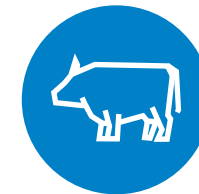
TILA
Ylilammin tila, Honkajoki
Teemu ja Susanna Ylilampi
vuodesta 2008

TEURASTULOKSET 2021
333 sonnia, keskipaino 413 kg
(luokka O+, rasva 2+). Teurasikä
20,7 kk, keskipaino 686 g/pv

REHUNTUOTANTO
Nurmea runsaat 100 ha + vähän
sopimusalaa, viljaa 100 ha

Teemu Ylilampi on isännöinyt kotitilaansa 14 vuotta ja laajentanut tuotantoa siten, että kasvatuspaikkoja on nyt 480 sonnille. Tasaisen hyvien kasvutulosten takana on ruokinnan tarkka suunnittelu yhdessä HKScanin Harri Jallin kanssa.

HYVÄÄ KASVUA KUSTANNUSTEHOKKAALLA RUOKINNALLA

Teemu ja Susanna Ylilampi kasvattavat lihanautoja Honkajoella suvussa perityllä hyvällä osaamisella. Kesän rehusato onnistui mainiosti.

TEKSTI: HARRI JALLI KUVAT: JANNE VIINANEN

TEEMUN ISÄ Antti Ylilampi rakensi parinkymmenen sonnin kasvattamonsa rinnalle uuden, satapaikkaisen kylmäkasvattamon Suomen liittyttyä Euroopan unioniin. Vuonna 2002 laajennettiin lisää rakentamalla 240-paikkainen ritiläkasvattamo. Sen toimintaan Ylilammit eivät olleet oikein tyytyväisiä.

Sukupolvenvaihdos tehtiin 2008, ja vajaan kymmenen vuoden kuluttua Teemu ja Susanna tekivät radikaalin ratkaisun: ritiläkasvattamo muutettiin kylmäkasvattamoksi. Ritiläpalkit kannettiin ulos ja ruokintapöytä tasattiin. Katon molempia lappeita jatkettiin ja niiden alle tehtiin sonnien ruokinta-alue ja ruokintapöytä. Eläinmäärä pysyi täsmälleen samana, kasvattamoon tuli neljä kuudenkymmenen sonnin karsinaa.

Vuonna 2019 Ylilammit rakensivat vielä 160 sonnin kylmäkasvattamon. Kasvatuspaikkoja on nyt

kaikkiaan 480, kun vanhan kasvattamon paikkamäärä on keskipainon nousun myötä pienennetty.

Kolmen vuoden takainen laajennus yhdistettynä pariin heikkoon satovuoteen aiheutti tilalla paljon mietintää ja siitä opittiin paljon.

RUOKINTA MIETITTIIN UUSIKSI

Vuosi 2019 oli kasvuoloiltaan niin poikkeuksellinen, että rehuotannossa ja ruokinnassa piti miettiä asiat uudelleen. Jotta säilörehu saatiin riittämään, piti rehunkorjuuta lykätä hallitusti. Sato kasvoi paljon ja D-arvo laski ennustetusti 630:een. Sonnit saatiin kuitenkin kasvamaan mukavasti.

Tilalla on nyt säilörehuntuotannossa reilu sata hehtaaria ja lisäksi pieni määrä sopimusalaa. Viljaa viljellään sadalla hehtaarilla. Lisäksi muutamalta pieneltä tilalta ostetaan viljaa pystyyn ja parilta

→

**SÄILÖREHU-
TUOTANNOSSA ON
NYT REILU SATA
HEHTAARIA JA
LISÄKSI PIENI MÄÄRÄ
SOPIMUSALAA.**

isommalta tuoreena murskattavaksi siiloon. Omien peltojen vilja riittää noin puoleksi vuodeksi, ostoviljojen kanssa murskeviljaa on vuoden tarpeiksi.

Pelloista yli 150 hehtaaria on neljän kilometrin säteellä tilakeskuksesta, mikä helpottaa rehu- ja lantaliikennettä. Kauimmaisat lohkot ovat kahdeksan kilometrin päässä. Nurmi kiertyy kaikilla lohkoilla.

Perinteisesti nurmet ovat olleet timotei-nurminata-ruokonataseoksia ja ne on perustettu suojaviljaan. Nyt mukana on myös apilaa. Kuivalantaa nurmille annetaan vain perustamisen yhteydessä. Nurmea viljellään kolme tai neljä satovuotta, kasvuston tiheydestä riippuen.

Ensimmäinen ja toinen sato korjataan noukivaunulla rehupihan laakasiiloihin ja viljat tulevat viereisiin siiloihin. Kolmossato paalataan. Teemun mukaan yhdelle lisäsiilolle olisi vielä tarvetta.

SYSSATO KORJATTIIN PAALIIN

Pelloista reilut 30 hehtaaria on vanhaa turpeennostoaluetta, joka on nyt täyttä kivennäismaata. Kalkkia ja lantaa on kulunut paljon ja sadot raivioilla ovat kohtuullisia, mutta hyvän kasvukunnan saavuttaminen vaatii vielä vuosien työn.

Ojitukset ja kalkitukset ovat kunnossa, liittymiä ja teitä on kunnostettu. Lohkojen kaikki osat pyritään saamaan hyvin kasvaviksi. Jos puimurin päältä tai säilörehukarhon paksuudesta huomataan jonkin osan tuottavan heikommin, syy pyritään aina selvittämään.

Tänä kesänä sateet osuivat juuri sopiviin ajankohtiin.

Santsiannos jaetaan illalla niille sonneille, jotka ovat syöneet pöytänsä puhtaaksi.

Ohrasato oli historian paras ja syksyn kovan kasvun ansioista säilörehustakin saatiin kolmen korjuukerran taktiikalla erinomainen sato.

Syksyn sato paalattiin, mikä osoittautuikin hyväksi valinnaksi: matalan kuidun takia sitä olisi hankala käyttää appeessa ainoana säilörehuna, mutta paalattuna huippuhyvän D-arvon rehua pystyy annostelemaan seokseen juuri sopivasti.

Käyntipäivänä seos oli kuin oppikirjasta: energiaa oli 11,5 MJ kuivaainekiloissa ja valkuainen 13,5 prosenttia. Korsirehun osuus oli 60 prosenttia ja NDF-kuidun 33 prosenttia. Reseptissä oli murskeviljaa 1350 kiloa, säilörehua (D-arvo 694) 3600 kiloa, syysadon rehua (D-arvo 734), 700 kiloa kokoviljarehua 750

kiloa ja kivennäistä 60 kiloa.

Päivässä tehdään kaksi vaunullista ja aikaa siihen kuluu 1,5 tuntia. Toisesta satsista jää rehua vaunuun sen verran, että sitä voidaan jakaa illalla lisää karsinoihin, joissa pöytä on syöty puhtaaksi.

Tila on työvoiman suhteen lähes omavarainen. Teemun ja Susannan lisäksi mukana ovat isä Antti ja maatalousoppilaitoksessa opiskeleva 16-vuotias poika Janne. Nuoremmat lapset Milla (14) ja Jussi (12) ovat myös mukana. 95-vuotias isoisa Toivo ajoi vielä viljaa pelloilta siilolle ja kynti vähän.

Rehunkorjuussa on mukana kaksi ulkopuolista. Urakoitsijoita Ylilammit käyttävät oman kuiviketurpeen jyrinnässä ja nostossa. Kirjanpito tehdään itse, mutta veroilmoitus ja päätukihakua tehdään asiantuntijan kanssa. ●

13

YHDESSÄ

VILLE RÄNTILÄ
Myyntipäällikkö
VENI Energia Oy

SÄHKÖMARKKINAN RISKEILTÄ VOI SUOJAUTUA

Energiamarkkinassa olevat riskit ovat realisoituneet maatilayrityksille. Yksi tapa suojautua riskeiltä on LSO Osuuskunnan jäsenetu.

EUROOPAN ENERGIAKRIISI linkittyy läheisesti Ukrainan sotaan ja sen vaikutuksiin. Kriisi on syventynyt kesän aikana, ja markkina sekä alueen maat ovat historiallisen murroksen alussa yrittäessään ratkoa energiapolitiikassa toteutunutta massiivista Venäjä-riskiä.

Yhteinen nimittäjä on Eurooppaan tuotava venäläinen maakaasu, jonka määrää Venäjä on rajoittanut alle kymmenykseen normaalista. Markkinoilla on myös vahva pelko tuonnin loppumisesta kokonaan. Se olisi erittäin haastava tilanne, koska lyhyellä aikavälillä tätä on äärimmäisen vaikea korvata, ja edellyttäisi näkemysme mukaan merkittävää kaasun käytön vähentämistä Euroopassa.

Pohjoismaita ja koko Eurooppaa on alkusyksyn aikana kovasti auttanut ajankohdan keskimääräisiä lämpötiloja selvästi lämpimämpi sää. Tämä on vähentänyt niin kaasun kuin sähkönkin kysyntää ja siten hillinnyt hintoja. Kaikkiaan sähkömarkkinoiden tilanne on loppukesästä jonkin verran rauhoittunut. Lokakuun alun selvästi normaalia runsaammat sateet helpottivat

mahdollista, että hinnat eivät vanhoihin tasoihin enää palaisikaan. Kun nykyiset määräaikaist sähkösopimukset tulevat päätökseensä, on uusi hinta hyvin suurella todennäköisyydellä paljon nykyistä korkeampi.

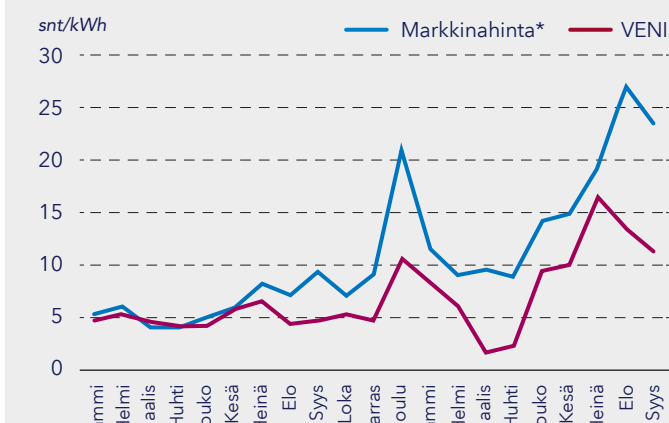
Koska sähköyhtiöiden erilaiset markkinariskit ovat kasvaneet merkittävästi, yhtiöt ovat haluttomia tarjoamaan määräaikaist sopimuksia tai ne ovat hyvin kalliita. Tästä syystä jatkuva ammattimainen sähkönhankinta on hyvä tapa suojautua riskeiltä.

LSO Osuuskunta on neuvotellut puitesopimuksen, joka mahdollistaa jäsenille liittymisen osaksi yhtä Suomen suurinta yhteishankintaa. Kumppanina hankinnassa toimii VENI Energia Oy, joka on pohjoismaiden johtava puolueeton sähköhankintapalveluiden tuottaja.

Markkinoilla on nähty edellisten kahden vuoden aikana äärimmäisiä hintaliikkeitä, joiden aikana hankintamallimme arvo on näkynyt kilpailukyisenä sähkönhintana. Tänä vuonna asiakkaamme ovat maksaneet keskimäärin 40 prosenttia vähemmän sähköstään toteutuneeseen markkinahintaan nähden. Myös vuoden viimeinen kvartaali tulee tämän hetken ennusteilla toteutumaan selkeästi alle markkinahinnan.

Tarjoamme mahdollisuuden päästä mukaan ammattimaiseen sähkönhankintaan. Kerromme lisää yhteishankinnasta osuuskunnan jäsenille webinaarissa 19. joulukuuta. ●

SÄHKÖN HINNAN KEHITYS 2021-2022

*Pohjoismainen toteutunut tukkimarkkinahinta Suomen alueella

HKSCAN TUOTANTO

HARRI JALLI: Yli kaksikymmentä vuotta Ylilammien kanssa yhteistyötä tehneenä voin todeta, että sonnien kasvatuksen taito on periytynyt isältä pojalle. Rehujen laadun vaihtelusta huolimatta tuotantotulokset ovat aina olleet hyviä. Lisäksi tilalla on määrätietoisesti kehitetty eläinten olosuhteita. Ritiäkasvattamon muuttaminen sonnien makuuhalliksi ja ruokintapöytien rakentaminen ulkopuolelle ei ollut pieni urakka, mutta sen myötä poistuma on saatu lähelle nollaa. Kuivikepohjassakin sonnit pysyvät puhtaana.

Kuva: Marjut Lehtinen

Untuvikkojen vastaanotossa kaiken pitää olla kohdallaan kuivikkeiden lämpötilasta ja ilmankosteudesta lähtien. Paperin päältä tiput löytävät rehun nopeasti. Sari ja Olli Uskin lokakuussa alkanut kasvatuserä sai hyvän alun.

MALLIKAS ALKU UNTUVIKOILLE

Simolan tila Pöytyällä on kasvattanut Kariniemen broilereita 35 vuotta. Kasvatusmenetelmät ovat tarkentuneet ja eläinainees kehittynyt jatkuvasti, mutta yksi totuus pysyy: untuvikkoainees ja rehustus ratkaisevat pitkälle kasvatuksen lopputuloksen.

TEKSTI JA KUVAT: RAILA AALTONEN

”UNTUVIKKOAINES VAIHTELEE, mutta meillä ei ole ollut isoja ongelmia sen suhteen”, summaavat Olli ja Sari Uski.

Pientä säätöä tuotantoketjussa tehdään kuitenkin koko ajan. Kun Simolaan tuli uudet untuvikot lokakuun puolivälissä, vastaanottokomiteassa oli mukana tuotantoneuvoja Marjut Lehtinen HKScanilta. Erityisen huomion kohteena olivat olosuhteet ja untuvikkolaatu.

Lehtinen tutki, olivatko navat sulkeutuneet kuten pitää. Auki jäänyt napa on reitti pöpöille ja voi aiheuttaa ongelmia kasvatuksen aikana. Tässä erässä vikaa ei

onneksi löytynyt. Lehtinen mittasi myös ilman lämpötilan ja kosteuden sekä kuivikkeiden lämpötilan. Pölyongelmien välttämiseksi ilmankosteuden on oltava vähintään 45 prosenttia.

Ennen poikasten saapumista valmistelutöitä oli tehty jo paljon; hallit oli pesty ja desinfioitu edellisen erän jäljiltä, korjattu kuluneita kohtia ja tarkastettu syöttö- ja vesilinjastojen toiminta, ajettu pehkut lattioille ja lämmitetty hallit 34 asteeseen. Kuivikepohjalle oli levitetty rehupaperi ja sille rehua. Poikaslaatikot tyhjennettiin varovaisesti rehupaperille.

”Me työskennellään aika tehokkaasti 4–5 hengen porukalla. Kaikki laatikot tuodaan halliin ja sitten aletaan tyhjentää. Kaksi kaataa ja toiset vie laatikoita rullakoihin. Aikaa menee 15 minuuttia pienemmissä hallissa ja puolisen tuntia isossa”, Olli Uski kertoo.

Kun poikaset on saatu sisään, valaistusta lisätään, jotta ne alkavat tutustua ympäristöönsä ja löytävät nopeasti rehun ja vesiniipat. Paperille on jaettu muuttaman päivän rehut valmiiksi. Juomakupit lasketaan niin alas, että poikaset varmasti ylettyvät juomaan.

Tämän lintuerän alku sujui kaikin puolin mallikkaasti ja viikon vanhat poikaset näyttivät virkeiltä.

”Ensimmäinen viikko on tärkeä. Poistumaa tulee aina, sillä kaikki poikaset eivät ole elinkelpoisia. Alle yhden prosentin poistumaan olemme tyytyväisiä”, sanoo Sari Uski.

KARINETTI HELPOTTI KIRJAAMISTA

Lintujen hoito on pariskunnan yhteinen työmaa. Sarin vastuulla ovat myös tilan paperityöt, jotka ovat lisääntyneet koko ajan. Keväällä tuottajien käyttöön avattu Karinetti toi hieman helpotusta. Sari Uski yllättyi iloisesti palvelun toimivuudesta.

”Se on tosi kätevä ja helpottaa kirjaamista. Jos tuloksissa on ongelmaa, esimerkiksi kuolleisuus nousee, ohjelma herjaa siitä ja eläinlääkärin kanssa päästään nopeasti asiaan käsiksi.”

Olli vastaa peltoviljelystä ja lämmityksestä. Tilalla uusittiin kaksi vuotta sitten koko lämpölaite ja nyt myös viljat kuivataan hakelämmöllä. Pellon laitaan kanaloiden taakse asennettu aurinkoenergiajärjestelmä tuottaa sähköä 111 000 kilowattituntia vuodessa. ●

”ENSIMMÄINEN
VUOKKO ON
TÄRKEÄ. ALLE
YHDEN PROSENTIN
POISTUMAAN
OLEMME
TYTYVÄISIÄ”

TILA
Simolan tila, Pöytyä
Olli ja Sari Uski

BROILERTUOTANTO
Neljä osastoa, kolme hallia,
90 000 kasvatuspaikkaa
Broilereille tarvittavasta vehnästä
noin 30–40 % viljellään itse

REHUT
Hankitaan useamman tilan
yhteistilauksella

TYÖVOIMA
Lomituksessa ja kanaloiden
pesussa käytetään ostopalveluja

35 VUOTTA KANANPOIKIEN KANSSA

SAMA SUKU on viljellyt Simolan tilaa Himaisten kylässä vuodesta 1555. Olli Uskin tie isännäksi kävi mutkan kautta, sillä hän kouluttautui ravintola-alalle ja työskenteli keittiömestarina ja hovimestarina Helsingissä ja viimeksi Hvitträskissä. Vuonna 1987 hän palasi kotitalalle ja aloitti broilerituotannon yhtä aikaa veljensä kanssa.

Isoille yksiköille ei silloin herunut lupia, joten veljekset rakensivat kumpikin 15 000 linnun kasvattamon. 90-luvun mittaan kasvatuspaikkojen määrä tilalla kaksinkertaistui, ja vuonna 2014 Olli ja Sari Uski rakensivat uuden parihallin 60 000 linnulle.

Laajenukselle on paikka katsottu

ja luvat kunnossa, mutta hankkeen eteneminen riippuu seuraavan polven suunnitelmista. Vielä se ei ole ajankoh-taista.

Uskit yhtiöittivät tilansa vuonna 2019, oman arvionsa mukaan viimeisten broilertilojen joukossa.

”Se oli ollut pitkään mielessä, ja käyttämämme asiantuntija kysyikin, että miksi vasta nyt.”

Pariskunta hoitaa kanat kahdestaan ja palkkaa tilapäistyövoimaa tarpeen mukaan. Tärkeänä apuna ovat jo omilla tahoillaan työelämässä olevat poika ja tytär sekä vävy. He olivat tälläkin kertaa apuna vastaanotossa oman työpäivänsä jälkeen.

Viime ajat ovat venytelleet broilertilallisten jaksamista ja Uskit kertovat, että edellisestä yhteisestä lomasta on useampi vuosi. Silti broilerikasvatus tuntuu heistä edelleen mielekkäältä. Heille on tärkeää, että työaikansa saa päättää itse – vaikka valmiudessa onkin oltava ympäri vuorokauden.

Sari Uski käy mielellään konserteissa ja elokuvissa ja nauttii myös ihmisläheisestä osa-aikatyöstään kaupassa. Olli Uskin sydäntä lähellä on ruoanlaitto, ja se sai miehen myös aloittamaan metsästyksen vuosi sitten.

”Kun itse ampuu, nylkee ja paloittelee saaliin, tietää tarkasti lihan alkuperän.”

HKScanin uutuuudet alkuvuoteen 2023

Perinteinen Sininen 60 vuotta

HK Sininen Lenkki viettää 60-vuotisjuhliain koko vuoden 2023 ajan. Juhlavuoden kunniaksi yhdistämme kuluttajien toiveiden mukaisesti kaksi suomalaista sinivalkoista klassikkoa! Juhlavuoden uutuuus on HK Sininen Lenkki® Aura® sinihomejuusto 500g. Aura® tuo lenkkiin mehevyyttä ja kermaista täyteläisyyttä. Juhlavuosi tulee näky-mään vuoden mittaan viestinnässämme.

Valmisruoka

Helsingin Kauppiaiden Leipäbaari-sarja vahvistuu jälleen. Panini-tuotesarja vahvistuu uudella Helsingin Kauppiaiden Leipäbaari Panini Kana-cheddar -variantilla, joka yhdistää kotimaisen kanan, maistuvan cheddar-juuston ja currynmaikuisen levitteen herkulliseksi välipalaksi.

Vähärasvaiset vaihtoehdot

Sekoitejauhelihojen osuus jauhelihojen myynnistä on kasvussa. HK lanseeraa Nautajauheliha -jauhelihat matalammilla rasvapitoisuuksilla vaihtoehdoksi nautajauhelihoille. Molemmissa on nautaa 50 % ja viljaporsasta 50 %. Hienompi 2,5 mm:n jauhatus tekee tuotteista helposti ruskistettavia ja ne käyvät monipuoliseen ruoanlaittoon vähärasvaisten nautajauhelihojen tapaan.

HK Paistijauheliha 7 % nautajauheliha 350 g on nautan ja viljaporsaan paisteista tehty vähärasvainen jauheliha. HK Kevyt jauheliha 10 % nautajauheliha 400 g on kevyt, 10 % rasvaa sisältävä jauheliha nautasta ja viljaporsasta.

Via

Via Fresh Bowl -tuorekulho-ateria-sarjan uutuuus on Via Fresh Bowl Sesame Chicken & Rice. Tuote vastaa kasvavaan kana-aterioiden kysyntään. Tuote sisältää paahdettua seesamilla ja chillillä maustettua suomalaista kanaa, aromikasta jasmiiniriisiä, pikkelöityä retiisiä sekä pinaattia ja rapsakoita kasviksia. Aterian kruunaa maapähkinärouhe ja seesami-chilikastike.

Uutuudet ovat kaupoissa tammi-helmikuun vaihteessa.

Kariniemen uutuuuskattaus

Kariniemen tuo broilerille tärkeään alkuvuoden sesonkiin vahvan uutuuuskattauksen. Todellinen uutuuus markkinassa on Kariniemen täytetty -tuotesarja.

Kariniemen Kananpojan täytetty filee Crispy Mozzarella 370 g on rapeaksi pintamaustettu ja täytteenä on suussa sulavaa mozzarella-juustoa. Kariniemen Kananpojan täytetty filee kinkku-juusto 380 g on myös rapeaksi pintamaustettu. Sen täytteenä on HK Saunapalvikinkkua ja emmental-juustoa.

Fileesuikaleiden kasvavaan kysyntään Kariniemen vastaa tuomalla valikoimaan kout-

tavan uuden maun: Kariniemen Kananpojan fileesuikale American Creamy 270 g. Sen uudenselän, dippikastikkeesta idean saanut vaalea marinadi tuo kaivatua vaihtelua tuttuun fileesuikaleeseen. Tuote sopii monenlaisiin kanaruokiin.

Kariniemen suosittujen minuuttipihvien sarja monipuolistuu herkullisella, välimerellisellä pintamausteella maustetulla tuotteella. Kariniemen Kananpojan Minuuttipihvi oliivi-pesto 350 g -uutuudessa maistuvat tomaattinen pesto sekä mustat oliivit. Pakkauskooko vastaa pienten kotitalouksien kasvavaan kysyntään.

KINKKU UUNIIN HYVILLÄ MIELIN

Tänä jouluna energian hinta on monen mielessä. Jouluherkut voi valmistaa sähköä säästäten, tinkimättä oikean joulun tunnelmasta.

HKSCANIN TEETTÄMÄN joulututkimuksen*) mukaan parasta joulussa on mahdollisuus syödä hyvin. Jouluherkut-telun jälkeen toiseksi parasta on viettää aikaa perheen kanssa. Joulukinkkujen keskikoko on viimeisten vuosien aikana pienentynyt. Viime vuonna tosin kaikkein pienempien, alle kolmekiloisten kinkkujen hankinta väheni ja keskikokoisten, 3–5 -kiloisten kinkkujen kasvoi.

“Isompien kinkkujen ostaminen on energiaviisas valinta. Yhdellä kertaa valmistuu ruokaa moneksi päiväksi”, kertoo HKScanin Suomen markkinointijohtaja Mikko Järvinen.

Kinkku kuuluu joulupöytään. Näin kertoi 74 prosenttia joulututkimukseen vastanneista. Suosituimpia ovat 3–5 -kiloiset luuttomat, harmaasuolatut kinkut, niiden osuus kaikista kinkuista on noin 40 prosenttia.

Noin puolet vastanneista kertoi paistavansa kinkun paistopussissa sähköuunissa. Koska paistolämpötila on matala, ei sähkön kulutus ole suurta. Viisikiloinen kinkku valmistuu kiertoilmalla 120-asteisessa uunissa noin kuudessa tunnissa. Sähkönkulutus on tällöin noin 2,5–3 kWh.

Jos sähkön hinta on 25 senttiä/ kWh, tulee kinkun paistaminen maksamaan selvästi alle euron. Tästäkin pystyy hyvin säästämään.

“Keskikokoisia kinkkuja mahtuu uuniin kaksikin, joten yhteinen kinkun paisto esimerkiksi naapurin kanssa puolittaa sähkölaskun siltä osin”, vinkkaa Järvinen.

Monilla on keittiössään airfryer, joka sopii hyvin myös jouluruokien valmistamiseen. Jouluisen kalkkunan fileen tai suolatun porsaan ulkofileen voi kypsentää energiatehokkaasti airfryerissa. Noin kilon painoinen kinkku tai filee paistuu noin tunnissa, ja sähköä kuluu 0,8 kilowattitunnin verran.

MUITA SÄÄSTÖVINKKEJÄ KINKUNPAISTOON

Ota tuoresuolatut kinkku tai jääkaapissa sulatettu pakaste-kinkku huoneenlämpöön hyvissä ajoin. Laita kinkku uuniin vasta, kun sen sisälämpötila on 15 astetta. Hyödynnä uunin alku- ja jälkilämpö. Kinkun voi laittaa uuniin heti kun uunin laittaa päälle. Virran voi katkaista jo ennen kuin ottaa kinkun uunista, kinkku jatkaa edelleen kypsymistä. Oikean kypsyyden voi tarkistaa lihalämpömittarilla.

Kinkun paistohävikki on pieni, kun se kypsennetään mie-dossa, 100–120 asteen lämmössä. Kypsän kinkun sisälämpö-tila on 75 astetta. Muista, että kinkku jatkaa kypsentyä/tekeytymistä vielä uunista pois oton jälkeen.

Hyödynnä edullista yö sähköä tai jos käytät pörssisähköä, tarkista etukäteen edullinen ajankohta kinkun paistoon. Paista kinkun kanssa samalla jotain muuta matalassa läm-pötilassa kypsyvää, esimerkiksi naudan paistia tai riistaa, joi-hin voit ruskistaa pinnat vasta lopuksi.

Pienen kinkun voi kypsentää myös liedellä paksupoh-jaisessa kattilassa keittäen tai sous vide -menetelmällä sir-kulaattorin avulla. Herkullinen ja kaunis pinta saadaan kuorruttamalla kinkku vielä nopeasti kuumassa uunissa. Jäähdytä kuorrutettu kinkku kunnolla ennen jääkaappiin lait-toa, muutoin se kuormittaa jääkaappia.

Kokonaan ilman sähköä kinkun voi valmistaa leivinuu-nissa tai grillissä, kunhan lämpötila ei ole liian korkea. Kin-kun kypsytys varmistetaan lihalämpömittarilla.

Ylivoimaisesti helpoimmalla kinkun tai kalkkunan saa jou-lupöytään hankkimalla ne valmiiksi kypsennettynä. Tähän ratkaisuun päätyy HKScanin Joulututkimuksen mukaan lähes joka viides.

Jambon à la crème joulukinkusta

- 500 g kypsää joulukinkkua viipaloituna
- 2 rkl voita
- 3 salottisipulia
- loraus madeiraa tai konjakkia (tai molempia)
- 3 dl kuohukermaa
- 1 rkl karkeaa dijonsinappia • suolaa
- rouhittua mustapippuria

Leikkaa salottisipulit ohuiksi viipaleiksi. Vatkaa kerma kevyeksi vaahdoksi.

Ruskista joulukinkkuviiipaleet voissa kauniin värisiksi. Lisää pannulle salottiviiipaleet ja freesaa, kunnes sipuli alkaa pehmetä. Lisää pannulle kon-jakki (ja madeira) ja kiehauta. Kun alkoholi on lähes koko-naan haihtunut, lisää pannulle vaahdotettu kerma ja dijon. Kiehauta ja anna pulputtaa hiljalleen, kunnes kastike on kiehunut hieman kokoon ja on sopivan paksua. Mausta suolalla ja rouhitulla mustapip-purilla.

Tarjoa Jambon à la crème perunamuussin tai ranskalais-ten sekä suolakurkkujen kera.

Possun joulufilee airfryerissa

- 1 kpl HK Viljaporsaan Ulkofilee suolato n. 1 kg
- 1 rkl sinappia
- 1 dl korppujauhoa

Sivele fileen pinta sinapilla. Korppujauhota filee tasai- sesti kauttaaltaan. Aseta filee airfryerin paistopesään ja kypsennä 130 asteessa noin tunnin ajan, kunnes fileen sisälämpö on 72 astetta. Nosta lopuksi lämpö 200 asteeseen ja paista vielä 3 minuuttia, kun- nes kuorrute on kauniin kullan ruskea. Anna fileen vetäytyä ainakin 10 minuuttia ennen viipaleiksi leikkaamista.

@hk_fi #hookoo #ruokailoa #hkjoulu@kariniemenkotitila #kariniemen #kariniemenkotitila@viamaailma
www.hk.fi www.kariniemen.fi www.viamaailma.fi www.hkscan.com

*) HKScanin teettämä jouluruokakysely toteutettiin joulun 2021 aikana ja siihen vastasi 800 suomalaista. Kyselyn toteutti Crowst.

JARI LEIJA
Suomen liiketoiminta-
yksiköstä vastaava johtaja
HKScan Oyj

Me HKScanissa teemme töitä kotimaisen elintarviketuotannon ja lihantuotannon eteen. Joulua ja uusi vuosi ovat meille myynnillisesti tärkeää aikaa.

Kotimaisen ruoantuotannon tulevaisuudesta huolehtiminen on edelleen keskeisen tärkeää

Toimintaympäristömme on tämän vuoden aikana muuttunut paljon. Energian hinta on ollut ennätyskorkealla ja inflaatio kurittaa. Me HKScanissa vastaamme muutoksiin keskittymällä yhtiön ydinliiketoimintaan ja vahvistamalla yhtiön taloudellista perustaa.

VIIME SYKSYNÄ HKScanin tuloskehitys Suomessa pysähtyi pari vuotta jatkuneen hyvän kehityksen jälkeen, koska energian, viljan ja muiden tuotantopanosten hinnat nousivat nopeasti. Helmikuussa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on vauhdittanut kehitystä.

Vaikka neuvottelemme ruoan hinnasta kaupan kanssa säännöllisesti, ei kustannusten nousua ollut aluksi kesken sopimuskauden mahdollista siirtää myyntihintoihimme riittävän nopeasti. Työtä on jatkettu ja olemme tehneet tuon jälkeen historiallisen suuria myyntihintojen korotuksia, joiden kautta myös tuloksenteokkykymme on vakautettu.

Valitettavasti energian, erityisesti sähkön hinnan raju kallistuminen on jatkunut syksyn aikana ja tuonut mukanaan uusia haasteita. Energiakustannusten nousu on ennennäkemättömän suurta – ja se koskee kaikkia, ei pelkästään meitä HKScanissa tai sopimus- tuotannossamme toimivia.

PARANNAKEMME SUOMESSA TOIMINTOJEN TEHOKKUUTTA

Kustannuksista huolehtiminen on tärkeää aina, mutta erityisesti nyt. HKScanin Suomen toiminnossa parannamme siipikarjaliiketoiminnan kannattavuutta tehostamalla tuotantoa ja organisoimalla toimintaa sekä uudistamalla toimintatapoja Rauman ja Euran yksiköissä.

Tavoittelemme muutoksilla yli kolmen miljoonan euron vuotuisia säästöjä vuonna 2023.

Forssan yksikössä toteutamme tärkeän viiden miljoonan euron tuotannon kehittämisinvestoinnin. Yhdessä siihen liittyvillä kehittämistoimilla tavoitteemme on saavuttaa yli kahden miljoonan euron vuotuisia säästöjä viimeistään investoinnin valmistumisen jälkeen vuoden 2024 aikana.

Tätä kirjoittaessani olemme kertoneet suunnittelevamme Suomessa sijaitsevien konsernitoimintojen toimintamallin virtaviivaistamista ja selkeyttämistä. Toimintamallin muutoksella tavoittelemme noin kolmen miljoonan euron vuotuisia säästöjä ensi vuoden ensimmäisen kvartaalin jälkeen.

YDINLIIKETOIMINTA FOKUKSESSA

Suomen liiketoiminnassamme keskeistä on kasvu ydinliiketoiminnassa nostamalla tuotteiden jalostusarvoa ja vahvistamalla yhtiön omien brändien asemaa. HKScanille ydinliiketoimintaa ovat sian ja naudanliha, siipikarja, lihavalmisteet ja valmisruoat.

Marraskuun alussa julkaistussa Q3-osavuositiedotuksessa kerroimme liikevaihdon kasvaneen heinä-syyskuussa Suomessa suurimmalta osin kustannusten nousua seuraavien hinnankorotusten myötä. Poikkeuksellisen voimakasta inflaatiota vietiin katsauskaudella

asteittain myyntihintoihin. Food service -kanavassa myynnin kasvu jatkui, mutta vähittäiskaupan osalta myynnin volyymikehitys jäi vertailukaudesta.

Tavoitteemme on ollut saada myyntihintojen korotuksilla varmistettua tuloskehitystä. Energian, erityisesti sähkön ja logistiikan kustannukset ovat nousseet jyrkästi. Nämä syyt vaikuttivat negatiivisesti heinä-syyskuun liiketuloskeemme Suomessa.

MUUTOKSIA KULUTTAJAKÄYTTÄYTYMISESSÄ

Inflaatio on heikentänyt kuluttajien ostovoimaa, mikä näkyy kulutuskäyttäytymisessä. Vähittäiskaupassa on nähty siirtymää eri tuotekategorioiden sisällä kalliimmista lisäarvotuotteista hinnaltaan edullisempiin tuotteisiin. Siirtymää on tapahtunut myös eri tuotekategorioiden välillä.

Laajan valikoimamme avulla pystymme vastaamaan kuluttajien muuttuneeseen ostokäyttäytymiseen. HKScanin vahvuutena Suomessa on tunnettu ja monipuolinen tuotevalikoima sekä ikoniset kuluttajabrändit.

Suomessa olemme edistäneet myös strategiaamme mukaista muutosta monipuoliseksi ruokataloksi. Tämän syksyn tuoteuutuudet ovat tästä hyvä esimerkki. Olemme vastanneet laajentaneet Via®-tuotesarjaamme pizzoihin ja vastaamme tällä kuluttajien toiveisiin välipaloista. HK® uuni- ja pannuvalmiit lihauutuudet

LAAJAN VALIKOIMAN AVULLA MEILLÄ ON KYKY VASTATA KULUTTAJIEN MUUTTUNEeseen OSTOKÄYTTÄYTYMISEEN.

puolestaan helpottavat kuluttajien arkea, sillä ne ovat herkullisia sekä nopeita ja helppoja valmistaa. Kari-niemen® -merkille olemme niin ikään tuoneet kuluttajien ruoanvalmistukseen käyttämää aikaa säästävät, helpot uunivalmiit tuotteet sekä uusia kanaherkkuja napostelijoille.

PAIKALLINEN RUOKAHUOLTO

Paikallisen ruokaturvan merkitys huoltovarmuuden kannalta puhuttaa edelleen. Suomalaista ruokaa arvostetaan ja sitä pidetään vastuullisena valintana.

Me HKScanissa haluamme luoda jatkuvuutta ja vahvistaa kotimaisen liharaaka-aineen ja ruoan tuotantoa sekä saatavuutta. Te sopimustuottajat olette avainroolissa, jotta vastuullisesti tuotettua, kotimaista lihaa riittää ruokayrityksille ja kuluttajille jatkossakin.

Kiitos hyvästä yhteistyöstä ja jaksamisesta kuluneen vuoden aikana. Toivotan kaikille hyvää ja rauhallista joulua!

YDINTOIMINNOT KOROSTUVAT KUSTANNUSJAHDISSA

HKScanin strategian mukainen muutos monipuoliseksi ruokataloksi etenee. Nyt tarvitaan kuitenkin myös pikaisia toimenpiteitä ydinliiketoiminnan kannattavuuden parantamiseksi ja taseen vahvistamiseksi nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Vahvat brändit, iso volyyymi ja sitoutuneet tuottajat ovat yhtiön vahvuuksia.

TEKSTI: RAILA AALTONEN KUVA: HKSCAN OYJ

KOLME VUOTTA HKScanin johtoryhmään kuulunut agronomi **Juha Ruohola** on luotsannut pörs-siyhtiötä vt. toimitusjohtajana syyskuun lopulta lähtien. Tehtävä on haastava.

”Tiukassa taloudellisessa tilanteessa on olennaista keskittyä ydinliiketoimintaan. HKScanille ydinliiketoimintaa ovat sian ja naudanliha, siipikarja, liha-valmisteet ja valmisruoat”, hän toteaa.

Kannattavuuden parantamisessa katsotaan Ruoholan mukaan myös rakenteellisia ratkaisuja ja viittaa suunnitelmiin konsernitoimintojen virtaviivaistamisesta ja selkeyttämisestä Suomessa. Toimintamallin muutoksella HKScan tavoittelee yhteensä noin kolmen miljoonan euron vuotuisia säästöjä. Säästöjen arvioidaan toteutuvan vuoden 2023 ensimmäisen neljänneksen jälkeen.”

Kannattavuutta ja kilpailukykyä parannetaan myös Rauman siipikarjayksikössä ja Forssan yksikössä.

Raumalla toteutettavat toimenpiteet parantavat yhtiön kilpailukykyä strategisesti tärkeässä ja kasvavassa siipikarjatuotteiden kategoriassa ja tuovat yli kolmen miljoonan euron vuotuisia säästöjä, joiden arvioidaan toteutuvan ensi vuonna.

Forssan yksikössä tuotannon tehokkuutta kasvatetaan viiden miljoonan euron investoinnilla. Tuottavuus paranee vuositasolla kaksi miljoonaa euroa, ja vaikutuksen arvioidaan toteutuvan investoinnin valmistumisen jälkeen viimeistään vuoden 2024 aikana.

LÄHELLÄ TUOTETTU LIHA TUO ARVOA

Yhtiöllä on haasteista huolimatta myös lukuisia vahvuuksia. Niistä tärkeimmät ovat Ruoholan mukaan vahvat brändit jokaisella kotimarkkina-alueella. Suomessa ne ovat HK ja Kariniemen.

”Niiden varaan on hyvä laskea. Lisäksi olemme suuri toimija. Volyymillä on merkitystä, pystymme toimittamaan tuotteita asiakkaillemme valtakunnanlaajuisesti jokaisessa maassa missä toimimme.”

Myös lihavalmisteiden ja aterioiden osuus kokonaisyksiköstä on Ruoholan mukaan hyvällä tasolla, mikä merkitsee lisäarvoa tuotteille.

Keskeisen tärkeää yhtiölle jatkossakin on kotimaisen naudan- ja sianlihan ja siipikarjan saanti. Sen merkitystä on vain korostanut Ukrainassa käytävän sodan paljastama globaalien toimitusketjujen haavoittuvuus.

”Kiitos kaikille meidän tuottajillemme. Kilpailukykyinen alkutuotanto Suomessa on meille tärkeää ja teemme kaiken voitavamme sen edistämiseksi. Lähellä tuotettu suomalainen raaka-aine on huoltovarmuustekijä ja lyhyt toimitusketju meille iso arvo.”

INFLAATIO VAIKUTTAA KULUTTAJIEN OSTOVOIMAAN

Ruohola arvioi karusti markkinanäkymien heikentävän vielä ensi vuoden mittaan.

”Tällaisiin inflaatiotasoihin emme ole totuneet. Ostovoiman heikentyminen näkyy

Juha Ruohola
Syntynyt 1965
Agronomi, eMBA
HKScanin johtoryhmässä syyskuusta 2019
Vt. toimitusjohtajaksi syyskuussa 2022
Asuinpaikka Turku

kulutuskäyttäytymisessä. Kun kuluttajilla on käytösään vähemmän tuloja ruokaan, tapahtuu siirtymää kalliimmista lisäarvotuotteista hinnaltaan edullisempiin tuotteisiin. HKScanilla on kyllä hyvät mahdollisuudet vastata myös tähän, kunhan samalla pidetään huolta omasta katetasosta.”

”Kuluttajien ostovoiman suhteen tilanne on haastava etenkin Baltiassa. Virossa kuitenkin pystymme vastaamaan kysyntään myös edullisemmilla tuotteilla, kuten nakeilla ja ruokamakkaroilla, lihapullilla ja muilla ateriakomponenteilla. Kyllä proteiini jostain ostetaan lautaselle. Olen vakuuttunut, että HKScanin tuotteet pysyvät kuluttajien lautasilla.”

Rehuviljan hinta näyttelee keskeistä roolia raaka-ainemarkkinoilla. Ennusteiden mukaan viljan hinta on tätä vuotta korkeammalla tasolla ainakin ensi vuoden syksyyn. Hinnan lasku edellyttäisi hyvää viljasatoa vuonna 2023.

Siipikarjatuotteet ovat vahvoilla tässä markkinatilanteessa.

”Pitää muistaa, että myös lannoitteiden hinnat ovat korkealla. Euroopassa lannoitteiden ja rehun hinnan kehitys riippuu paljolti Ukrainan sodan kestosta.”

BROILERI EDELLEEN VAHVOILLA

Nautasektorille Ruohola ennakoi kasvavia haasteita. Tähän on syynä kulutuskysynnän heikkeneminen, mikä vaikeuttaa tarpeellisten hinnan nostojen saamista läpi markkinoilla. Sian osalta tilanne on astetta myönteisempi.

”Sian tuottajahintaa olemme pystyneet pitämään kilpailukyisenä Suomessa ja Ruotsissa. Baltian osalta tilanne on haasteellinen, koska siellä sian hinta seuraa tiiviisti Saksan tuottajahintaa. Hinta on tällä hetkellä 30 senttiä alempi kuin Suomessa, kun taas kustannukset ovat samalla tasolla. Yhtälö on sikataloudelle vaikea.”

Siipikarjatuotantoa HKScanilla on Suomen lisäksi Baltiassa ja Tanskassa. Ruohola näkee siipikarjatuotteiden kysynnän jatkuvan vahvana kaikissa maissa.

”Uskon, että markkinahinta pysyy kohtuullisen vakaana. Siipikarjatuotanto on tehokasta ja siipikarjatuotteissa kilohinta on keskimäärin myös edullisempi, joten tuotteet ovat vahvoilla tässä markkinatilanteessa.”

Yhtiö vie koko ajan lihaa ja valmisteita ulkomaille, mikä on tärkeää erityisesti nyt kun sian ja naudan pakkasvarastot ovat korkealla. Valmisteiden vienti on Ruoholan mukaan kannattavaa, mutta määrät ovat vielä verraten pieniä. Sivutuotteiden, kuten siansaparoiden vienti Kiinaan ja kananvarpaiden vienti Etelä-Koreaan ovat nousussa, mikä tukee kotimaan liiketoiminnan kannattavuutta.

Juha Ruohola kiittää HKScanin sopimustuottajia kuluneesta vuodesta ja hyvästä yhteistyöstä.

”Vaikka alkutuotannossa on vaikeat ajat, katsotaan kuitenkin positiivisesti ensi vuoteen. Uutta vuotta odotamme epävakasta maailmantilanteesta huolimatta luottavaisin mielin.” ●

ELINA VÄLIMÄKI
Terveystuoto-
eläinlääkäri,
HKScan

Q&A

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

MILLÄ EDELLYTYKSILLÄ LIHASIKALA SAA ENSI VUONNA ELÄINTEN HYVINVOINTIKORVAUSTA?

Sikojen hännäntypistus on Suomessa ja koko EU:n alueella kielletty. Kuitenkin suurimmassa osassa EU-maita ja EU:n ulkopuolella sikojen häntiä typistetään systemaattisesti hännänpurenan aiheuttamien vaurioiden vähentämiseksi.

SUOMESSA SIKOJEN kasvatusolosuhteita, rehustusta ja hoitokäytäntöjä on kehitetty vuosien mittaan niin, että pitkähäntäisten sikojen kasvatus onnistuu.

Uusi CAP-kausi 2023–2027 on pian alkamassa. Eläinten hyvinvointikorvausten ehdot eroavat toisistaan eri EU-maissa. Suomessa lihasikojen olosuhteiden parantamisen arvioinnissa tullaan käyttämään ensimmäistä kertaa eläinperäistä mittaria, kun sikalan olosuhteita ja sikojen hoitoa mitataan ehjien saporoiden hyvinvointimittarilla.

Olemme käsitykseni mukaan ensimmäinen maa, joka arvioi lihasikojen hyvinvoinnin toteutumista lihantarkastuksen häntävaurioarvioiden perusteella ensi vuoden alusta alkaen.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että teurastamon lihantarkastuksessa seurataan eriasteisia häntävaurioita ja mittarina on riippumattoman tahon analyysi. Lihasikojen osalta hyvinvointikorvausta voi saada, jos teuraista yli 95 prosentilla on ehjä häntä. Tarkastelujakso on puoli vuotta.

Häntävaurioiden arviointi on osa lihantarkastusta ja Ruokavirasto määrittelee siinä noudatettavat asteikot. Tämänhetkisen tiedon mukaan häntävaurioiden arviointia muutetaan nykyisestä. Muutoksista kuulemme varmasti myöhemmin lisää. Me HKScanilla koetamme laatia tuottajillemme raportin, josta tukijärjestelmiin vietävät tiedot olisi helppo nähdä.

Lihantarkastus on Suomessa hyvin korkeatasoista ja teurasruhot arvioidaan yksittäin, mikä mahdollistaa

eläinten hyvinvoinnin arvioinnin teurastulosten perusteella. Eläinperäinen mittari hyvinvoinnin arvioinnissa on hyvä, mutta se vaatii uudenlaista ajattelua ja toimintamallin kehittämistä tulevina vuosina, sillä myös tämä on maailmanlaajuisesti ainutlaatuista.

CAP-suunnitelmaan 2023–2027 on kirjattu, että viljelijän on huolehdittava jatkuvasti lihasikojen hyvistä olosuhteista (sikojen hyvinvoinnin tarkempi seuranta, kuivitus, päivittäin lisättävät virikkeet, tila, ruokinnan sopivuus ja saatavuus, ruokintakertojen määrä). Tällöin sioille tyypillistä häiriökäyttäytymistä, saporoiden purentaa, esiintyy vähemmän, jolloin myös vähenee tulehduksiin tarvittavien antibioottien käyttötarve.

Lihasikojen hyvinvointikorvauksen tavoitteena onkin, että olosuhteita parantamalla voidaan ennaltaehkäistä hännänpurentaa ja sairauksia, vähentää lääkkeiden käyttöä ja mikrobilääkeseurustusta sekä edistää eläinten hyvinvointia.

Suomen viimeistellyn CAP-suunnitelman mukaan 3–8 kuukauden ikäisille

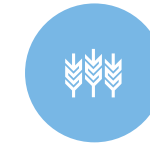
lihasioille maksettava korvaus on 59 euroa eläinyksikköä kohden vuodessa. Kannustamme tuottajia jo tämän vuoden puolella tarkastelemaan oman tuotannon teurastuloksia ja löytämään ratkaisuja hännänpurenan vähentämiseksi.

Lihasikojen hyvinvointikorvauksen ehdot kuvataan Suomen viimeistellyssä CAP-suunnitelmassa sivuilla 623–627.

HÄNTÄVAURIOIDEN ARVIINTI ON OSA LIHANTARKASTUSTA.

25

KOLUMNI

KUMPPANIVERKOSTO APUNA ZERO CARBON -TYÖSSÄ

HKSCAN TEKEE alkutuotannon ympäristövaikutusten arviointia yhdessä 50 pilottitilan kanssa. Sekä laskennassa että ympäristövaikutuksia vähentävien kehitystoimien toteuttamisessa HKScanilla on jo useana vuonna ollut apuna vahva kumppaniverkosto.

Sianlihan ja broilerin lisäksi kuluneena vuonna kehitettiin yhdessä Biocode Oy:n kanssa mallit naudanlihan hiilijalanjäljen laskennalle. Tilakohtaiset erot ovat suuria, mutta keskeiset vaikutusluokat ovat hyvin nähtävissä. Teollinen rehu, oma ja ostovilja, kivi- ja lanta sekä naudoilla märehäminen muodostavat pääosan lihantuotannon hiilijalanjäljestä. Sinetin palveluun kuuluvan Zero Carbon -mittarin avulla tuottaja voi seurata oman hiilijalanjälkensä kehittymistä ja kohdistaa vaikutusten vähentämiseen tähtäävät toimet oikein.

Merkittävä osa kaikista lihantuotannon ympäristövaikutuksista syntyy pelloilla rehukasvien viljelystä. Tuotantopanosten tehokas hyödyntäminen parantaa sekä satotasoa että hiilijalanjälkeä. Kasviravinteiden käytön optimointi sekä kasvinsuojelu ovat tärkeitä tekijöitä optimaalisen satotason saavuttamiseksi.

Kuluneella kasvukaudella HKScanin, Pyhäjärvi-Instituutin, Yaran, Biolanin ja Syngentan asiantuntijat toteuttivat peltokokeita sekä vilja- että nurmikasvustoilla. Parhaat sadot saatiin antamalla kevätiljoille kylvön yhteydessä 2/3 typpimäärästä (N) sekä kaikki fosfori (P) ja kalium (K).

Täsmäviljelyn työkalut auttavat suunnittelemaan lannoituksen tarkentamista kasvukauden aikana. Karjanlannan käyttö nurmilohkoille kannattaa suunnitella maaperän ravintetilanteen mukaan. Samalla voidaan arvioida lisäravinteiden tarve. Lannoitusajankohtien seuranta auttaa ennakoimaan myös parhaat korjuuajankohdat.

Eläinlanta käytettäessä typpeä vapautuu kasvien käyttöön melko myöhään. Kylvön yhteydessä annettu riittävä määrä mineraalilannoitetta varmistaa kasvin alkukehityksen. Myös kierrätyslannoitteilla on suuri potentiaali kasvinravitsemuksessa esimerkiksi ravinteiden pidempiaikaisen vapautumisen sekä maan multavuuden parantamisen vuoksi.

Oikeat kasvinsuojelutoimet tehostavat satokasvien ravinteiden käyttöä. Rikkakasvitorjunta on tehokkainta 3–4-lehtivaiheessa.

Hiilen sitoutumista nurmella, ohralla ja herneellä mitattiin Datasense Oy:n kammioimittausmenetelmällä. Ohra- ja hernelohkoilla tutkittiin myös kerääjäkasvin merkitystä. Nurmi oli ylivoimaisesti tehokkain hiilensitoja. Se toimi hiilinieluna sitoen hiiltä maaperään. Kaikki ohra- ja hernelohkot jäivät sitä vastoin päästön puolelle, mikä osittain johtui kerääjäkasvin epäonnistumisesta.

Peltomaan mikrobien määrää, aktiivisuutta ja sieni/bakteeri -suhdetta selvitettiin Eurofins Oy:n NIR-analyysillä, joka antaa tietoa muun muassa maan biologisista ominaisuuksista. Tulokset vastaavat aiempia havaintoja, eli mitä vanhempi kasvusto on, sitä parempi on maan mikrobiologinen tila. Peltolohkon pitkäaikainen kasvipeitteisyys ja mahdollisimman vähäinen mekaaninen häirintä vaikuttavat todennäköisesti positiivisesti maan biologisiin ominaisuuksiin.

Heikki Aro
HKScan Oy
Oskari Lahtinen
Johanna Pihala
Pyhäjärvi-Instituutti

Hiilijalanjälkiraportti naudalle avautui Sinettiin

TEKSTI: AIRA HARJU, KEHITYSPÄÄLLIKÖ, HKSCAN

NYT HIILIJALANJÄLKIRAPORTIT on julkaistu myös nautatuottajille. Ne löytyvät Sinetin Raportit-osiosta Zero Carbon -otsikon alta.

Hiilijalanjälkiraportti-näkymät on aiemmin julkaistu broileri- ja sikatuottajille. Raporttien sisältö muodostuu hiilijalanjälkikyselyillä kerättyjen tietojen perusteella. Jokainen HKScanin sopimustuottaja pääsee ohjelmaan mukaan ilmoittautumalla osoitteeseen tuottajapalvelu@hkscan.com.

Uudet tavat tuottaa ruokaa ovat osa ilmastonmuutoksen ratkaisua. HKScanin Zero Carbon -ohjelman tavoitteena on hiilineutraali ruokaketju maataloilta kuluttajille vuoden 2040 loppuun mennessä.

Matkamme kohti hiilineutraaliutta perustuu päästöjen tunnistamiseen, mittaamiseen ja vähentämiseen. Meille on tärkeää tehdä työtä pitkäjänteisesti ja luoda pysyviä, ilmastoystävällisempiä toimintamalleja yhdessä sopimustuottajiemme kanssa.

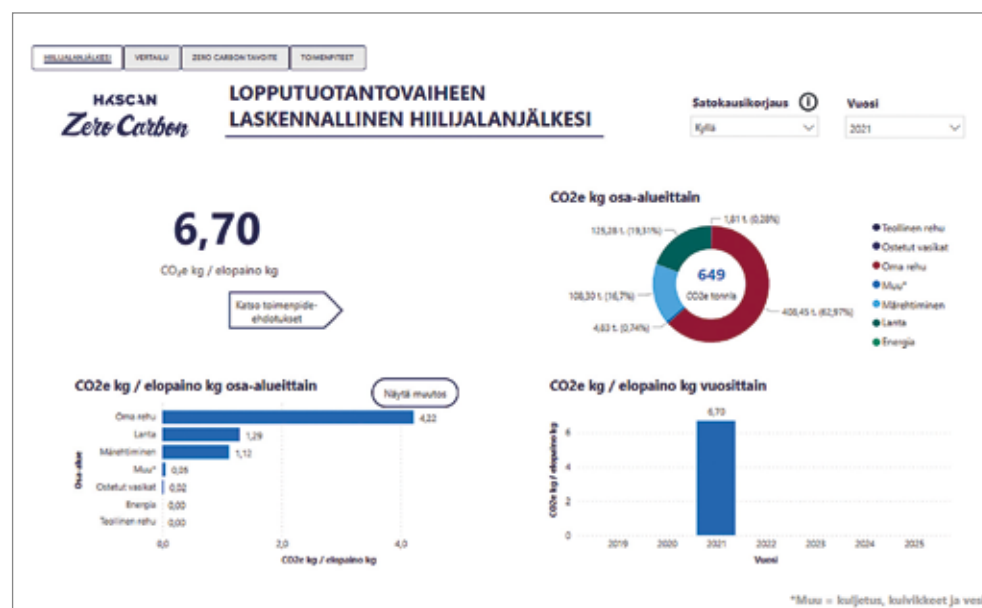
Zero Carbon -ohjelmalla pienennämme maatalouden ympäristövaikutuksia seuraavilla tavoilla:

- Pienennämme eläinten rehuntuotannon vaikutuksia optimoimalla lannoitteiden ja muiden tuotantopanosien käyttöä.
- Edistämme peltojen hiilensidontaa yhdessä yhteistyökumppaniemme kanssa.
- Kehitämme edellytyksiä lannan tehokkaammalle kiertotalouskäytölle esimerkiksi energiantuotannossa tai lannoitteena.
- Kutsumme sopimustuottajamme ilmastokoulutukseen ja tarjoamme työkaluja kestävämmän lihantuotannon kehittämiseksi.

ZERO CARBON -MITTARISSA TILAN OMA HIILIJALANJÄLKI

Sinetti-palvelu ja siihen sisältyvä Raportit-osio on rakennettu yhteistyössä ohjelmisto- ja palveluyritys Digian kanssa. Zero Carbon -mittari automatisoi monimutkaista hiilijalanjälkidatan raportointia ja mahdollistaa tietojen tarkemman analysoinnin. Tarkoituksena on auttaa tilaa löytämään konkreettisia kehityskohteita.

Sinetin Zero Carbon -raporttien tarkoituksena on selvittää tilan lihantuotannon hiilijalanjälkeä vuosittain.

Kuva: Riitta Airaainen

Antti Elovaara, HKScanin naudan hankintapäällikkö Sami-Jussi Talpila ja Mikko Elovaara biokaasulaitoksen avajaisissa Kiuruvedellä lokakuussa. Laitos tuottaa sähköä ja lämpöä oman tilan karjanlannasta sekä muista syötteistä.

Tuottaja näkee raportilla oman tilansa lähtöarvot ja arvojen vuosittaisen muutoksen. Lisäksi vertailunäkymän avulla tila voi arvioida, miten omat tulokset sijoittuvat suhteessa muihin. Palvelu tarjoaa erilaisia toimenpide-ehdotuksia tulosten parantamiseksi ja käyttäjä valitsee suosituksista juuri omalle tilalleen parhaiten sopivimmat kehityskohteet.

OSALLISTU SEURAAVAAN ILMASTOKYSELYYN

Seuraavaksi Sinetti-palveluun tuodaan kyselyt hiilijalanjäljen laskentatietojen keräämistä varten. Tietoja kerätään viimeksi päättyneeltä kasvukaudelta.

Laskenta perustuu kansainvälisiin ISO-standardeihin ja IPCC:n suosituksiin ja siinä käytetään suomalaisia ja tilan omia lähtötietoja. Tilakohtainen laskenta toteutetaan yhteistyökumppanimme Biocoden laskentatyökalua hyödyntäen.

Ilmoittaudu Zero Carbon -ohjelmaan lähettämällä sähköpostia osoitteeseen tuottajapalvelu@hkscan.com

KOHTI PIENEMPÄÄ HIILIJALANJÄLKEÄ

Biokaasun tuotantolaitos auttaa Elovaaran tilaa pienentämään naudanlihan tuotannon hiilijalanjälkeä. Laitosta päästiin ajamaan ylös tänä syksynä.

TEKSTI: LEENA PERNU KUVA: KIRSI MAKKONEN

BIOKAASULAITOKSEN rakentaminen on muhinaut Mikko Elovaaran ajatuksissa siitä lähtien, kun hän vuonna 2006 tutustui Saksassa useisiin maatalouden yhteydessä toimiviin biokaasulaitoksiin. Mutta silloin investointi olisi ollut hinnaltaan yli 2,5-kertainen tähän hetkeen verrattuna.

Lopullisen sysäyksen laitoksen rakentamiseen antoi energian ja lannoitteiden hinnan nousu. Laitosta alettiin rakentaa vuonna 2021.

Elovaarojen, Mikon, Outin ja heidän poikansa Antin yrityskokonaisuuteen kuuluu peltoa tällä hetkellä 650 hehtaaria. Lihanautoja heillä on Kiuruvedellä noin 2500 ja toisessa kasvattamossa Lapinlahden Alapitkällä noin 500.

Kaasu tuotetaan pumppaamalla lietelanta umpinaiseen sekoitussäiliöön, josta se menee reaktoriin. Siellä lietteen lämpötila nostetaan 39–40 asteeseen. Tämä prosessi kestää 30–35 päivää.

Jatkuvatyttöisessä laitoksessa mädätysjäännöstä poistuu saman verran kuin uutta lietettä tulee navetoista lisää. Myös Elovassikka Oy:n kasvattamosta puolentoista kilometrin päässä tuodaan lanta kaasutettavaksi päätilalle. Prosessin aikana lannan ravinteet pysyvät tallessa ja typpi muuttuu nopeasti liukenevaan muotoon.

Mädätysjäännös eli rejekti johdetaan neljään pihassa olevaan säiliöön ja niistä etäsäiliöön pellolle 160 cm:n läpimittaista putkea pitkin. Tämä liete on tasalaatuista, hajutonta lannoitetta.

Laitoksen kaasusta tuotetaan 500 000 kWh sähköä vuodessa. Päättilalla kaasulla lämpenevät päärakennus ja halli, yhteensä 1400 neliometriä. Kaasua kulkee putkea pitkin myös Elovassikan kiinteistöllä sijaitsevaan 240 kWh:n kaasukattilaan, jossa siitä saadaan lisälämpöä vasikoille.

Biokaasulaitoksen myötä naudanlihan tuotannon hiilijalanjälki pienenee noin 20 prosenttia. Laitos maksoi noin miljoona euroa sisältäen verot. Investointituen ansiosta tilan oma osuus verottomana noin 400 000 euroa, joka tämän kokoisella tilalla on kohtuullinen investointi.

Investoinnin laskennallinen takaisinmaksuaika on noin 7–8 vuotta, Mikko Elovaara kertoo. Tilalle ei olla hankkimassa puhdistus/tankkausasemaa ainakaan lähivuosiin, koska reilun puolen miljoonan investointi on liian kallis oman tilan käyttöä ajatellen.

”Tällä hetkellä ei ole muita suunnitelmia tulevaisuudelle kuin saada biokaasulaitos täyteen tuotantoon ja pelot hyvään tuotavaan kuntoon. Maailman tilannetta seurataan herkillä korvalla ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä tilalla sen mukaan”, Elovaara sanoo. ●

Suopirtin tila sijaitsee Sintsin kylässä Rääkkylässä, Pohjois-Karjalassa. Moderni tuotantotila vapauttaa työaikaa entistä parempaan eläinten hyvinvoinnin tarkkailuun. Karjan hyvinvointi on Makkosille tärkeä asia.

Uuden pihaton varusteluun kuuluu muun muassa kaksi lypsyröbottia automaattisella eläinohjauksella, lantarobotti sekä ruokintavaunut. Lypsystä huolehtinut Kirsi Makkonen iloitsee robottien avulla kevenevistä työtehtävistä.

UUSI NAVETTA, SAMA VISIO – RUOKAA TARVITAAN AINA

Suopirtin tilan navetan avajaiset herättivät kiinnostusta.
Yrittäjiä ei pelottanut investoinnin ajankohta.

TEKSTI: SANNA NISKANEN, KUVAT: KIRSI MAKKONEN

GRILLIMAKKARAN KÄÄNTÄJILLÄ piti kiirettä ja kakkukahveille oli kysyntää. Koronarajoitusten jälkeen yhteisiä tilaisuuksia on selvästi kaivattu. Käytävillä kuuluu hyväntuulinen porina, kun avajaisvieraat kulkivat tutkimassa navetan varustelua ja pysähtyivät vaihtamaan kuulumisia.

Timo ja Kirsi Makkosen maitotila, Suopirtti, on toiminut Sintsin kylässä, Pohjois-Karjalassa, vuodesta 1999. Yrittäjät kuvailevat tilaansa nykyaikaiseksi, tehokkaaksi ja systemaattisesti kehitetyksi.

”Kehitys on meillä veressä”, toteaa Timo Makkonen. Yli 20 vuoden aikana Makkosten työmaa on toden totta kehittynyt. Lehmäluku on kasvanut 21:stä 47:ään ja peltoala 20 hehtaarista yli 200 hehtaariin. Tänä syksynä eläinluku kolminkertaistuu investoinnin myötä.

KEHITYSTÄ EI JARRUTELLA

Ajatus uuden navetan rakentamisesta alkoi kypsä vuonna 2015. Nyt valmistunut rakennusurakka otti vain noin viisi kuukautta. Uusi pihatto on modernin maidontuotannon taidonnäyte, jonka toteutukseen tarvittiin usean alan erikoisosaamista. Navetan toimintojen järjestyksen Makkoset suunnittelivat ammattilaisten neuvoja kuunnellen.

Vanha parsinavetta kunnostetaan nuorelle karjalle. Hiehot tullaan siementämään vanhan navetan puolella ja siirretään tiineenä uudelle puolelle.

Investoinnille Timo Makkonen laskee hintaa 10 000 euroa eläinpaikkaa kohden. Kehityshaluiset yrittäjät eivät epäröineet investoida. Tila on pärjännyt aina hyvin.

”Kaksi asiaa pitää aina peilata; yhteiskunnallinen tilanne sekä yrityksen tuottavuus. Jos yritys tuottaa, me ei jarruteta kehitystä sen takia, että jossain muualla ei tuota. Rahoitusta ei saa, jos ei tee hyvää tulosta. Pitää tehdä investointeja, eikä jäädä himmailemaan”, perustelee Timo.

Hän muistuttaa, että tulokseen vaikuttavat myös viljelijän itse tekemät ratkaisut, ei pelkästään tuottajahinta. Vanhassa navetassa saavutettu EKM-tulos oli hieman yli 12 000 kiloa. Investoinnin myötä tavoitteena on nostaa keskituotos yli 13 000 kiloon.

”Meidän visio on pysynyt samana alusta lähtien. Ihmiset syövät, se ei lopu. Maailmassa myllerrystä riittää, mutta jos käymme hyvää rakennusaikaa odottamaan, se ei tule ikinä. Mutta sen me tiedämme, että kotimaista ruokaa tulemme tarvitsemaan Suomessa entistä enemmän”, sanoo Timo.

MODERNI PIHATTO MUUTTAA TYÖTÄ

Uuden navetan käyttöönotto jännitti Makkosia hieman etukäteen. Eläinten siirtäminen sisälle on oma työväheensä.

”Se ei ole mikään pieni työ. Toivotaan, että kaikki lähtisi hyvin pyörimään ja ettei tule sairauksia tai stressiä eläimille”, miettii Kirsi Makkonen.

Siirtyminen parsinavetasta uuteen tilaan ja vieläpä pihattoon on lehmälle uutta, muttei vaikeaa.

”Ammattilaiset neuvoivat, että lehmä tottuu nopeammin kuin emäntä”, Kirsi nauraa.

Uudessa tuotantotilassa Makkosten työ muuttuu merkittävästi. Ruumiillisen työn vähentyessä eläinten vointia ja dataa tarkkaillaan enemmän.

”Voimme jatkossa keskittyä entistä enemmän esimerkiksi vasikan hoitoon. Isoin muutos minulle on siinä, ettei tarvitse enää mennä kyykkyyyn lypsylle, kun robotit hoitavat sen. Koneet huolehtivat myös kiimantarkkailun ja tiineystestit”, kertoo Kirsi.

VAIKUTUKSIA KOKO VERKOSTOON

Makkosten avajaisjuhlaan osallistunut HKScanin hankinta- ja kehityspäällikkö Sami-Jussi Talpila oli ilahtunut tapahtuman vetovoimasta.

”Näistä tilaisuuksista otetaan ilo irti. He, jotka suunnittelevat omaa navettaa, saavat ideoita ratkaisuista. Ennen kaikkea nämä ovat sosiaalisia tilanteita ja kuulumisten vaihtoa”, Talpila kuvailee avajaisten merkitystä.

Hän näkee Makkosten navettainvestoinnin erittäin tärkeänä. Vaikutukset yltävät maidontuotantoa syvemälle.

”On suomalaisen naudantuotannon peruskivi, että maitotilat voivat hyvin ja investointeja tehdään. Maidontuotannon kautta tulevat vasikat ovat noin 80 prosenttia Suomen nautanlihasta. Kun maidontuotannolla menee hyvin, menee myös lihantuotannolla.” ●

NG-opintomatkalaiset tutustuivat Brokering Milch -tilalla tehokkaasti toteutettuun maidontuotantoon, työnkäyttöön sekä investointeihin. Varmasti jokaiselle jäi ajattelemisen aihetta.

OPINTOMATKA SAKSAAN KRUUNASI NEXT GENERATION -KURSSIN

NUORTEN TUOTTAJIEN Next Generation -koulutusohjelman ensimmäiset osallistajat saivat päättötodistuksensa jo keväällä 2021, mutta koronan vuoksi kurssin päätösmatkalle päästiin lähtemään vasta lokakuussa 2022. Koulutuskokonaisuus koostui luennoista ja verkko-seminaareista sekä vierailuista menestyneillä, innovatiivisilla ja lähiaikoina investointeja tehneillä tiloilla.

Uuden tiedon ja verkostoitumisen lisäksi yhtenä kurssin tavoitteena oli tarjota esimerkkejä myös Suomen rajojen ulkopuolelta. Uutta näkökulmaa haettiin nyt Saksasta, missä vierailukohteina oli maito-, lihanauta- ja sikatiloja.

”Reissulla opittiin ja nähtiin Saksan maatalouden moninaisuus. Aikaa jäi myös saksalaiseen kulttuuriin tutustumiseen. Hieno päätös NG-kurssille”, kertovat ryhmää luotsanneet

kouluttajat Juha Levonen ja Sami-Jussi Talpila HKScanilta.

Nuorten tuottajien Next Generation -ohjelma on osa HKScanin vastuullisuustyötä. Haluamme kehittää yhdessä tuottajiemme kanssa ruoantuotannon vastuullisuutta ja turvata paikallista lihantuotantoa ja sen kilpailukykyä.

Suomalaisessa lihantuotannossa on käynnissä raju rakennemuutos ja maatilojen määrä Suomessa vähenee. Haluamme aktiivisesti tukea koulutuksen avulla seuraavan sukupolven liiketoiminnan kehittämistä.

Uusi Next Generation -koulutusohjelma on käynnistymässä ensi vuonna yhteistyössä Maitoyrittäjien kanssa. Kurssi on tarkoitettu kaikille tilan jatkamisesta kiinnostuneille, vaikka sukupolvenvaihdos ei olisi vielä ajankohtainen. Jos kurssi kiinnostaa, ota yhteyttä omaan aluevastaavaasi!

HIILENSIDONNAN SALAT SELVISIVÄT PELLOLLA

HKScan järjesti syyskuussa kaksi elämysellistä vastuullisuuspäivää asiakkailleen Kotkaniemen tutkimusasemalla Vihdissä. Osallistujina oli asiakkaidemme hankinta- ja vastuullisuusalan edustajia.

Tilaisuuksien kohokohtana oli vierailu tutkimusaseman kerääjäkasvikoelohkolla. Omin silmin nähty vihreä kasvipeitteisyys ja lapio-testillä esitelty laaja juuristo avasivat monen vieraan silmät.

”Vihdoin ymmärrän, mitä peltojen hiilensidonta tarkoittaa”, kuului yleisöstä.

Kuva: Janne Viinanen

YLI-SIMOLAN UUSI EMAKKOSIKALA KÄYTÖSSÄ

Yli-Simolan tilan 680 emakon sikala valmistui kesällä 2022 ja tuotanto on käynnistetty syksyn aikana. Ensimmäisiä emakoita siirrettiin porsimaan uusiin tiloihin vuoden alusta. Tämän jälkeen on otettu käyttöön myös uusi tiineytys- ja joutilasrakennus.

”Meillä on käytössä tuotantorytmi, jossa noin 90 emakkoa porsii kolmen viikon välein. Tämä mahdollistaa selkeän työn rytmityksen ja helpottaa kasvatuskokeiden toteuttamista. Emakoiden hyvinvoinnin parantamiseksi sikalassa on käytössä vapaaporsitus, jossa emakot saavat rehunsa pieninä annoksina oman syöntihalon mukaisesti, sekä hyvin kuivitetut makuualueet joutilas- ja tiineytysosastoilla”, kertovat Yli-Simolan tilan tuottajat Anne ja Antti Varjola.

Emakkosikalan yhteyteen on rakennettu yhteistyössä HKScanin kanssa kokoustila ja eläintilojen katseluhuoneet. Showroomin ikkunan takaa vie-

Kuva: Kimmo Heapanen

raat voivat tutustua sikalan toimintaan, mikä hyödyttää sianlihan markkinointia. Showroomin käytön yhteyshenkilö on aluevastaava Antti Ylöstalo HKScanilta.

Vapaaporsitus ja uudenlainen ruokintarytmi parantavat emakoiden hyvinvointia. Yli-Simolan emakot saavat rehunsa pieninä annoksina pitkin päivää.

PROJEKTI TOI LISÄTIETOA KAMPYLOBAKTEERISTA

Kampylobakteerin on havaittu lisääntyvän broilerparvissa erityisesti kesäisin. Tilannetta ja sen aiheuttamia riskejä selvitettiin HKScanilla kesäkuusta lokakuuhun 2022. Projektin suunnittelusta, toteuttamisesta ja näytteiden ottamisesta vastasivat Carmela Rosu ja Marjut Lehtinen.

Projektissa kartoitettiin tilakohtaiset kampylobakteeririsikit ja mahdolliset parantamistoimenpiteet seitsemällä tilalla, joiden parvissa on todettu kampylobakteeri muutamana vuonna. Seuranta tehtiin kahdesta peräkkäisestä parvesta ottamalla ylimääräisiä umpisuolinäytteitä kasvatuksen eri vaiheissa.

Näytteet otettiin terveen näköisiltä, normaalisti kasvaneilta linnuilta hallin eri alueilta. Kasvatusaikana näytteitä otettiin neljästi ja teurastamalla lisäksi omavalvontanäytteet.

Kaikilla tiloilla oli toimiva kaksinkermainen tautisulku ja käsienspesupiste, lisäksi käytössä oli rakennuskohtaiset suojavaatteet ja osastokohtaiset saappaat.

Kanalakuoriaisten torjunta oli tehty erätauolla kaikilla tiloilla.

BAKTEERI PERÄISIN YMPÄRISTÖSTÄ
Kaikkien alle kolmen viikon ikäisten lintujen näytteet olivat negatiiviset. Tämä tarkoittaa, että kampylobakteeritartunta ei ollut hautomoperäistä eikä tullut munan kautta, vaan oli ympäristötekijöiden aiheuttama.

Kesällä kasvatuksen aikana huomattiin, että kanalakuoriaiset voivat toimia kampylobakteerin kantajina ja levittää tautia osastosta toiseen sekä myös lähelle sijaitsevien tilojen välillä.

Elo-syyskuun negatiivisten tulos-

ten perusteella voidaan arvioida, että todennäköisesti vuodenajalla on suuri merkitys kampylobakteerien esiintymisessä.

HAITTAELÄINTEN TORJUNTA OLTAVA KUNNOSSA

Tuloksista voi päätellä, että toimiva tautisulku ja hyvät hygieniarutiinit kasvatuksen aikana ja erätauolla eivät riitä estämään kampylobakteeria, vaan myös kanalakuoriaisten ja muiden haittaeläinten torjunta on oltava kunnossa.

Projektissa tutkittiin myös kasvatuksen aikana annetun Broilact-käsittelyn tehoa kampylobakteeriin. Kunkin tilan yhdessä hallissa linnuille annettiin Broilactia kahdesti. Valmistella ei todettu olevan merkittävää vaikutusta kampylobakteerin esiintymiseen.

YHTEYSTIEDOT

NAUDAN ASIAANTUNTIJAT

Sami-Jussi Talpila	hankinta- ja kehityspäällikkö	040 515 1373
Jari Partala	kenttäpäällikkö	040 573 3442
Hanne Sainio	aluevastaava	050 414 6172
Hannu Auraneva	aluevastaava	0400 304 373
Herkko Tynnyrinen	aluevastaava	0400 373 581
Jaakko Seppänen	aluevastaava	0400 153 723
Jouni Koppi	aluevastaava	0400 302 481
Juha Lindholm	aluevastaava	0400 383 271
Katja Vättö	aluevastaava	040 865 2270
Kimmo Hämäläinen	aluevastaava	040 725 1934
Marko Pudas	aluevastaava	0400 382 288
Leena Pernu	aluevastaava	050 594 69 83
Nina Vanhapelto	aluevastaava	040 831 4475
Pasi Kaunistoinen	aluevastaava	0400 314 563
Rauno Pudas	aluevastaava	0400 388 387
Risto Ansas	aluevastaava	0400 926 620
Harri Jalli	vanhempi asiantuntija	040 772 1991
Heidi Härtel	terveydenhuoltoeläinlääkäri	040 823 2076
Jukka Kinnunen	myyntipäällikkö, rehut	040 521 9516
Päivi Anttila	asiantuntija, emolehmätuotanto	050 5253 631

NAUDAN KULJETUSSUUNNITTELU

Nautailmoitukset ja kuljetussuunnittelu	010 570 1810
Vasikkavälitys	010 570 1813

BROILERIN ASIAANTUNTIJAT

Jarmo Seikola	hankinta- ja kehityspäällikkö	040 527 0339
Eija Talvio	asiantuntija, ruokinta	050 502 8210
Carmela Rosu	terveydenhuoltoeläinlääkäri	050 346 3775
Marjut Lehtinen	alkutuotannon neuvoja	0400 350 492

BROILERIN KULJETUSSUUNNITTELU JA OHJAUS

Kati Jussila	kuljetussuunnittelija	050 4141 928
Anu Leino	suunnittelija	040 550 8454

SIAN ASIAANTUNTIJAT

Olli Paakkala	hankinta- ja kehityspäällikkö	0400 521 709
Esa Heikkilä	kenttäpäällikkö	0400 303 854
Antti Ylöstalo	aluevastaava	0400 716 717
Elina Välimäki	terveydenhuoltoeläinlääkäri	050 414 1930
Jan Vugts	asiantuntija, porsastuotanto	0400 868 664
Mikko Jokipii	rehumyynti	050 572 9357
Riitta Pietilä	asiantuntija, lihasikatutuotanto	050 413 1474
Sanna Laine (Finnpig)	uudiseläinmyyjä	0400 611 310
Ulla Ketola	asiantuntija, tuotannonseuranta	0400 420 898

SIAN KULJETUSSUUNNITTELU

Sikojen kuljetussuunnittelu, teuraat	010 570 1812
Porsasvälitys	040 652 9376

TILITYS JA LASKUTUS

Sika, nauta (klo 9-15)	010 570 1715
Broileri	010 570 5211
Rehut	010 570 1716
Osuuskunta, jäsenasiat	010 570 1715
	tilitys@hkscan.com

MUUT

Veli-Matti Jäppilä, hankintajohtaja	040 052 2692
Aira Harju, kehityspäällikkö	050 395 2028
Juha Levonen, talous- ja kehityspäällikkö	040 535 7908
Heikki Yrjölä, kuljetuspäällikkö	040 647 3787
Mikaela Chaigneau, viestintävastaava	050 414 1918

YHTEYSHENKILÖT ALUEITTAIN:

www.hkscanagri.fi/ota-yhteytta